

Bruxelles, 9.3.2023.
C(2023) 1711 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

**Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama i za tranziciju radi
potpore gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu**

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama i za tranziciju radi potpore gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu

1. **RUSKA AGRESIJA NA UKRAJINU, NJEZIN UTJECAJ NA GOSPODARSTVO EU-A I POTREBA ZA PRIVREMENIM MJERAMA DRŽAVNE POTPORE**

- (1) Nakon što je područja ukrajinskih regija Doneck i Luhansk koja nisu pod kontrolom vlade nezakonito priznala kao neovisne entitete, Rusija je 24. veljače 2022. započela ničim izazvanu i neopravdanu vojnu agresiju na Ukrajinu. Europska unija (EU) i međunarodni partneri odmah su reagirali na tu ozbiljnu povredu teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti Ukrajine uvođenjem mjera ograničavanja (sankcija). Sankcije su uvedene i protiv Bjelarusu, zbog njegove uloge u olakšavanju ruske vojne agresije. U sljedećim tjednima i mjesecima donesene su dodatne mjere, a ovisno o razvoju situacije mogu se donijeti nove mjere. Rusija je odlučila poduzeti određene restriktivne gospodarske protumjere i namjerno se koristi dotokom plina u EU kao oružjem.
- (2) Ruska vojna agresija na Ukrajinu i njezini izravni i neizravni učinci, uključujući uvedene sankcije i protumjere koje je primjerice poduzela Rusija, imat će gospodarske posljedice za cijelo unutarnje tržište. Poduzetnici u EU-u mogu biti pogođeni na više načina, i izravno i neizravno. Neke od posljedica mogu biti smanjenje potražnje, prekid postojećih ugovora i projekata (uz posljedični gubitak prometa), poremećaji u lancima opskrbe, posebno sirovinama i pretproizvodima, te nedostupnost ili cjenovna nepristupačnost drugih ulaznih materijala.
- (3) Vjerojatnost ruske vojne agresije na Ukrajinu utjecala je na energetska tržišta već i u tjednima prije fizičke agresije. Osim toga, ruska vojna agresija na Ukrajinu izravno je uzrokovala poremećaje u lancima opskrbe za uvoz određenih proizvoda u EU iz Ukrajine, posebno žitarica i biljnih ulja, kao i za izvoz iz EU-a u Ukrajinu. Povećanje cijena električne energije i plina u EU-u znatno je utjecalo na energetska tržišta. Visoke cijene energije utječu na više gospodarskih sektora, uključujući one koji su bili posebno pogođeni pandemijom bolesti COVID-19, kao što su prijevoz i turizam. Zbog vojne agresije i ruskih protumjera nastala je nestašica nekih ključnih proizvoda. Riječ je o specifičnim područjima u kojima ograničena opskrba stvara rizik od znatnog smanjenja industrijske proizvodnje, unatoč stalnoj zamjeni opskrbe. Posljedice se osjećaju i na financijskim tržištima, posebno kad je riječ o likvidnosti i volatilnosti tržišta robe. Ruska vojna agresija na Ukrajinu dovela je i do velikog raseljavanja ukrajinskog stanovništva unutar zemlje i u susjedne zemlje i nezapamćenog priljeva izbjeglica u EU, što je ostavilo velike humanitarne i gospodarske posljedice.
- (4) Geopolitička kriza koju je izazvala ruska agresija na Ukrajinu vrlo ozbiljno utječe i na poljoprivredu, industriju prerade hrane te sektor ribarstva i akvakulture u Uniji. Zbog visokih cijena energije porasle su cijene gnojiva. Na opskrbu gnojivima u EU-u utječu i ograničenja uvoza gnojiva iz Rusije i Bjelarusu u EU. Kriza je ostavila ozbiljne posljedice na opskrbu EU-a žitaricama (posebno kukuruzom i pšenicom) i uljaricama (suncokret, uljana repica) ili derivatima škroba iz Ukrajine i Rusije, zbog čega su privremeno znatno porasle cijene hrane za životinje. Kombinirani učinak tih povećanja

troškova energije, gnojiva, žitarica i ulja najizraženiji je u sektoru stočarstva Unije¹. Ukrajina je također važan proizvođač i izvoznik biljnih ulja (posebno suncokretova), stoga povećanja cijena tih proizvoda utječu na subjekte u sektoru prerade hrane, koji su prisiljeni potražiti alternativna rješenja.

- (5) Drugi su razlog za zabrinutost poremećaji u trgovini proizvodima EU-a s Ukrajinom te Rusijom i Bjelarusom zbog ratne situacije ili njezinih izravnih ili neizravnih učinaka. To se uglavnom odnosi na sektor vina i jakih alkoholnih pića, prerađene hrane (uključujući prerađeno voće i povrće), čokolade, slatkiša, početne hrane za dojenčad i hrane za kućne ljubimce (u slučaju Rusije), voća i povrća (u slučaju Bjelarusu) te većine poljoprivrednih proizvoda (u slučaju Ukrajine).
- (6) Stanje pogoršava drastični porast troškova proizvodnje, koji je djelomično uzrokovan povećanjem troškova dušičnih gnojiva zbog ekstremnog povećanja cijene prirodnog plina, ali i izravnom potrošnjom energije u proizvodnim procesima u poljoprivredi, ribarstvu i akvakulturi.
- (7) Zbog geopolitičke krize izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu i činjenice da se Rusija koristi opskrbom energijom kao oružjem još je potrebnije da EU hitno smanji svoju ovisnost o fosilnim gorivima ubrzavanjem uvođenja energije iz obnovljivih izvora, dekarbonizacije industrije i izgradnje kapaciteta u sektorima koji su od strateškog značaja za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo, vodeći računa i o globalnim izazovima zbog kojih postoji rizik da se ulaganja u tim sektorima preusmjere u korist trećih zemalja izvan EGP-a.
- (8) S obzirom na navedeno, Komisija je odlučila donijeti ovu Komunikaciju kako bi utvrdila kriterije za ocjenu spojivosti s unutarnjim tržištem mjera državne potpore koje države članice mogu donijeti kako bi ublažile gospodarske posljedice ruske agresije na Ukrajinu i njezinih izravnih i neizravnih učinaka, kao i protumjera koje je primjerice poduzela Rusija². Koordinirani gospodarski odgovor država članica i institucija EU-a ključan je za ublažavanje neposrednih negativnih socijalnih i gospodarskih posljedica za EU, očuvanje gospodarske aktivnosti i radnih mjesta te olakšavanje strukturnih prilagodbi potrebnih kako bi se odgovorilo na novu gospodarsku situaciju uzrokovanu ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu.

¹ Ukrajina je četvrti po veličini vanjski dobavljač hrane za EU i jedan od glavnih dobavljača žitarica (52 % kukuruza i 19 % meke pšenice uvezenih u EU), biljnih ulja (23 %) i uljarica (22 %, posebno uljane repice: 72 %). Cijene hrane na globalnoj razini već su visoke, a s obzirom na situaciju mogle bi dodatno porasti.

² Primjerice, Vlada Ruske Federacije donijela je 6. ožujka 2022. Uredbu br. 299 o izmjeni točke 2. metodologije za određivanje iznosa naknade koja se isplaćuje nositelju patenta pri odlučivanju o upotrebi izuma, uporabnog modela i upotrebi izuma bez suglasnosti nositelja patenta te postupku plaćanja naknade. Tom je izmjenom predviđeno da se „nositeljima patenata iz stranih država koje „postupaju neprijateljski” ne isplaćuje naknada za upotrebu izuma, uporabnog modela ili industrijskog dizajna”. Prema globalnoj bazi podataka o žigovima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), globalnoj bazi podataka WIPO-a o dizajnu i bazi podataka PatentSight, u ožujku 2022. u Rusiji je na snazi bilo oko 150 000 žigova, 2 000 industrijskih dizajna i 44 000 patenata koje drže poduzeća iz EU-a. Žigovi poduzeća iz EU-a zaštićeni u Rusiji uglavnom se odnose na sljedeće sektore: farmaceutski proizvodi, kozmetika, automobili, kemijski proizvodi i potrošačka roba, modni artikli i luksuzna roba. S obzirom na nejasnu terminologiju upotrijebljenu u izmjeni metodologije za određivanje naknade koja se isplaćuje nositelju patenta uvedene Uredbom ruske vlade br. 299 od 6. ožujka 2022. te na gospodarsku izloženost poduzetnika iz EU-a i njihove nematerijalne imovine u Rusiji, takva protumjera mogla bi imati velike štetne posljedice za poduzetnike iz EU-a.

1.1. Sankcije koje su Europska unija i međunarodni partneri uveli kao odgovor na rusku agresiju na Ukrajinu

- (9) Nakon ničim izazvane i neopravdane ruske agresije na Ukrajinu Vijeće Europske unije postiglo je dogovor o nekoliko paketa mjera ograničavanja.
- (10) Vijeće je 23. veljače 2022. postiglo dogovor o paketu mjera koji obuhvaća: i. ciljane sankcije protiv 351 člana ruske Državne dume i još 27 osoba, ii. ograničenja gospodarskih odnosa s područjima ukrajinskih regija Doneck i Luhansk koja nisu pod kontrolom vlade te iii. ograničenja ruskog pristupa tržištima kapitala i financijskim tržištima EU-a te povezanim uslugama³.
- (11) Vijeće je 25. veljače 2022. postiglo dogovor o dodatnim sankcijama protiv Rusije usmjerenima na: i. financijski sektor, ii. sektore energetike, svemira i prometa (zrakoplovstvo), iii. robu s dvojnou namjenom, iv. kontrolu izvoza i financiranje izvoza, v. viznu politiku i vi. dodatne sankcije protiv ruskih i drugih pojedinaca (uključujući Bjelorusu)⁴.
- (12) Vijeće je 28. veljače 2022. odlučilo zatvoriti europski zračni prostor za ruske zrakoplove te je donijelo preventivne mjere kako bi se spriječilo da Ruska središnja

³ Uredba Vijeća (EU) 2022/259 od 23. veljače 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 1.); Provedbene uredbe Vijeća (EU) 2022/260 i 2022/261 od 23. veljače 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 3.; SL L 42 I, 23.2.2022., str. 15.); Uredba Vijeća (EU) 2022/262 od 23. veljače 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 74.); Uredba Vijeća (EU) 2022/263 od 23. veljače 2022. o mjerama ograničavanja kao odgovora na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 77.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/264 od 23. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 95.); Odluke Vijeća (ZVSP) 2022/265 i 2022/267 od 23. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 98.; SL L 42 I, 23.2.2022., str. 114.); i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/266 od 23. veljače 2022. o mjerama ograničavanja kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 42 I, 23.2.2022., str. 109.).

⁴ Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/327 od 25. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 48, 25.2.2022., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2022/328 od 25. veljače 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 49, 25.2.2022., str. 1.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/329 od 25. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 50, 25.2.2022., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2022/330 od 25. veljače 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 51, 25.2.2022., str. 1.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/331 od 25. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 52, 25.2.2022., str. 1.); Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/332 od 25. veljače 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 53, 25.2.2022., str. 1.); Odluka Vijeća (EU) 2022/333 od 25. veljače 2022. o djelomičnoj suspenziji primjene Sporazuma između Europske zajednice i Ruske Federacije o pojednostavnjenju izdavanja viza građanima Europske unije i državljanima Ruske Federacije (SL L 54, 25.2.2022., str. 1.).

banka rasporedi svoje međunarodne pričuve na način kojim bi se umanjio učinak poduzetih mjera⁵. Vijeće je donijelo i dodatne sankcije protiv ruskih pojedinaca⁶.

- (13) Vijeće je 1. ožujka 2022. donijelo dodatne mjere: i. uklanjanje odabranih ruskih banaka iz sustava financijskih komunikacija SWIFT⁷, ii. mjere protiv dezinformacija koje šire ruski mediji u državnom vlasništvu Russia Today i Sputnik⁸.
- (14) Zbog uloge Bjelarusu u olakšavanju vojne agresije Vijeće je 2. ožujka 2022. odlučilo uvesti dodatne sankcije protiv te zemlje povezane s trgovinom robom koja se upotrebljava za proizvodnju ili izradu duhanskih proizvoda, mineralnih proizvoda, proizvoda od kalijeva klorida („potaša”), drvnih proizvoda, proizvoda od cementa, proizvoda od željeza i čelika te proizvoda od gume. Vijeće je zabranilo i izvoz u Bjelarus ili upotrebu u Bjelarusu robe i tehnologije s dvojnog namjenom, izvoz robe i tehnologije koja bi mogla pridonijeti vojnom, tehnološkom, obrambenom i sigurnosnom razvoju Bjelarusu te izvoz strojeva, a ograničilo je i pružanje povezanih usluga⁹. Vijeće je donijelo i pojedinačne mjere protiv 22 bjeloruska pojedinca¹⁰.
- (15) Vijeće je 9. ožujka 2022. donijelo dodatne mjere usmjerene na bjeloruski financijski sektor, uključujući zabranu pristupa sustavu SWIFT za tri bjeloruske banke, zabranu transakcija sa Središnjom bankom Bjelarusu, ograničenja financijskih priljeva iz Bjelarusu u EU i zabranu izdavanja novčanica eura Bjelarusu¹¹. Vijeće je uvelo i

⁵ Uredba Vijeća (EU) 2022/334 od 28. veljače 2022. o izmjeni Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 57, 28.2.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/335 od 28. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 57, 28.2.2022., str. 4.).

⁶ Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/336 od 28. veljače 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 58, 28.2.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/337 od 28. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 59, 28.2.2022., str. 1.).

⁷ Uredba Vijeća (EU) 2022/345 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/346 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022., str. 5.).

⁸ Uredba Vijeća (EU) 2022/350 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 65, 2.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/351 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 65, 2.3.2022., str. 5.).

⁹ Uredba Vijeća (EU) 2022/355 od 2. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 765/2006 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu (SL L 67, 2.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/356 od 2. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2012/642/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu (SL L 67, 2.3.2022., str. 103.).

¹⁰ Uredba Vijeća (EU) 2022/345 od 1. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/354 od 2. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 63, 2.3.2022., str. 5.).

¹¹ Uredba Vijeća (EU) 2022/398 od 9. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe Vijeća (EU) br. 765/2006 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 82, 9.3.2022., str. 1.).

dodatne mjere ograničavanja u pogledu izvoza robe za pomorsku plovību i radiokomunikacijske tehnologije u Rusiju. Osim toga, Vijeće je uvelo mjere ograničavanja protiv još 160 pojedinaca¹². Vijeće je 15. ožujka 2022.¹³ postiglo dogovor o daljnjim sektorskim i pojedinačnim mjerama protiv Rusije. Konkretno, Vijeće je odlučilo: i. zabraniti sve transakcije s određenim poduzećima u državnom vlasništvu, ii. zabraniti pružanje svih usluga kreditnog rejtinga i pristup svim pretplatničkim uslugama u vezi s aktivnostima kreditnog rejtinga svim ruskim pojedincima i subjektima, iii. proširiti popis osoba povezanih s ruskom obrambenom i industrijskom bazom za koje su uvedena stroža ograničenja izvoza u pogledu robe i tehnologije s dvojnomo namjenom koja bi mogla pridonijeti tehnološkom jačanju ruskog obrambenog sektora i sektora sigurnosti, iv. zabraniti nova ulaganja u ruski energetski sektor i uvesti sveobuhvatno ograničenje izvoza opreme, tehnologije i usluga za energetsku industriju te v. uvesti dodatna trgovinska ograničenja za željezo i čelik te luksuznu robu¹⁴. Nadalje, Vijeće je odlučilo sankcionirati najveće ruske oligarhe, lobiste i propagandiste, kao i ključna poduzeća u sektoru zrakoplovstva, vojnom sektoru i sektoru robe s dvojnomo namjenom te sektoru brodogradnje i strojogradnje¹⁵.

- (16) Vijeće je 3. lipnja 2022. donijelo šesti paket sankcija¹⁶ s obzirom na nastavak agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine, potporu Bjelarusu tom ratu i izvještaje o

¹² Uredba Vijeća (EU) 2022/394 od 9. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 81, 9.3.2022., str. 1.).

¹³ Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/427 od 15. ožujka 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine, (SL L 87, 15.3.2022., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2022/428 od 15. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 13.).

¹⁴ Uredba Vijeća (EU) 2022/428 od 15. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 13.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/430 od 15. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 56.).

¹⁵ Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/427 od 15. ožujka 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 1.) i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/429 od 15. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 87 I, 15.3.2022., str. 44.).

¹⁶ Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/876 od 3. lipnja 2022. o provedbi članka 8.a stavka 1. Uredbe (EZ) br. 765/2006 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2022/877 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 765/2006 o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 11.); Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/878 od 3. lipnja 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine, (SL L 153, 3.6.2022., str. 15.); Uredba Vijeća (EU) 2022/879 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 53.); Uredba Vijeća (EU) 2022/880 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 153, 3.6.2022., str. 75.); Provedbena odluka Vijeća (ZVSP) 2022/881 od 3. lipnja 2022. o provedbi Odluke 2012/642/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 77.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/882 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Odluke 2012/642/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bjelarusu i sudjelovanje Bjelarusu u ruskoj agresiji prema

zločinima koje su počinile ruske oružane snage. Paket uključuje: 1. zabranu uvoza sirove nafte i naftnih derivata iz Rusije, uz ograničene iznimke; 2. zabranu pristupa sustavu SWIFT za još tri ruske banke i jednu bjelorusku banku; i 3. suspenziju emitiranja u Uniji za još tri medijske kuće u ruskom državnom vlasništvu. Unija je donijela sankcije i protiv još 65 pojedinaca i 18 subjekata. Među njima su i osobe odgovorne za zločine počinjene u Buči i Mariupolju.

- (17) Vijeće je 21. srpnja 2022. donijelo sedmi paket sankcija, koji se naziva i „paket za održavanje i usklađivanje”¹⁷, a uključuje sljedeće dodatne mjere: 1. zabrana uvoza zlata; 2. stroži zahtjevi za izvješćivanje za sankcionirane pojedince; 3. ciljane zabrane izvoza; 4. zabrana pristupa lukama; 5. financijske sankcije; 6. sigurnost opskrbe hranom i energijom; 7. izuzeća za medicinske i farmaceutske proizvode. Unija je ujedno dodala 54 pojedinca i 10 subjekata na popis za zamrzavanje imovine.
- (18) Vijeće je 6. listopada 2022. donijelo osmi paket sankcija, koji uključuje sljedeće dodatne mjere¹⁸: 1. uvrštavanje dodatnih osoba i subjekata na popis sankcija; 2. proširenje ograničenja na oblasti Herson i Zaporizja; 3. nova uvozna i izvozna ograničenja; 4. primjena gornje granice cijene nafte koju je dogovorila skupina G-7; 5. ograničenja za poduzeća u državnom vlasništvu; 6. ograničenja financijskih usluga,

Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 88.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/883 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 153, 3.6.2022., str. 92.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/884 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 153, 3.6.2022., str. 128.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/885 od 3. lipnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 153, 3.6.2022., str. 139.).

¹⁷ Uredba Vijeća (EU) 2022/1269 od 21. srpnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 193, 21.7.2022., str. 1.), Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/1270 od 21. srpnja 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 193, 21.7.2022., str. 133.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1271 od 21. srpnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 193, 21.7.2022., str. 196.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1272 od 21. srpnja 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 193, 21.7.2022., str. 219.).

¹⁸ Uredba Vijeća (EU) 2022/1903 od 6. listopada 2022. o izmjeni Uredbe (EU) 2022/263 o mjerama ograničavanja kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 259I, 6.10.2022., str. 1.), Uredba Vijeća (EU) 2022/1904 od 6. listopada 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 259I, 6.10.2022., str. 3.), Uredba Vijeća (EU) 2022/1905 od 6. listopada 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 259I, 6.10.2022., str. 76.), Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/1906 od 6. listopada 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 259I, 6.10.2022., str. 79.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1907 od 6. listopada 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 259I, 6.10.2022., str. 98.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1908 od 6. listopada 2022. o izmjeni Odluke (ZVSP) 2022/266 o mjerama ograničavanja kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 259I, 6.10.2022., str. 118.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1909 od 6. listopada 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 259I, 6.10.2022., str. 122.).

usluga savjetovanja u području IT-a i drugih poslovnih usluga; i 7. odvrćanje od izbjegavanja sankcija.

- (19) Vijeće je 16. prosinca 2022. donijelo deveti paket sankcija¹⁹ kao odgovor na rusku invaziju na Ukrajinu, uključujući zabrane izvoza motora bespilotnih letjelica, izvoza robe i tehnologije s dvojnog namjenom, ulaganja u rudarski sektor, transakcija s Ruskom bankom za regionalni razvoj te pružanja usluga oglašavanja, istraživanja tržišta i ispitivanja javnog mnijenja. Vijeće je odlučilo donijeti i sveobuhvatan paket pojedinačnih mjera. Vijeće je 25. veljače 2023. donijelo deseti paket sankcija, kojima se uvode dodatne zabrane izvoza kritične tehnologije i industrijske robe, kao što su elektronika, specijalizirana vozila, dijelovi strojeva, rezervni dijelovi za kamione i mlazne motore, te robe za građevinski sektor koja se može usmjeriti ruskoj vojsci, kao što su antene i dizalice. Vijeće je isto odlučilo uvesti mjere ograničavanja za još 87 pojedinaca i 34 subjekta²⁰.
- (20) U bliskoj suradnji s EU-om sankcije su uveli i međunarodni partneri, posebno Sjedinjene Američke Države, Ujedinjena Kraljevina, Kanada, Norveška, Japan, Južna Koreja, Švicarska i Australija.

1.2. Poduzetnici i kućanstva koji su pogođeni visokim cijenama plina i električne energije ili poremećajima u opskrbi energijom

- (21) Aktualna kriza dovela je do nezapamćenog povećanja cijena plina i električne energije, koje su narasle znatno iznad već zabilježenih visokih razina iz razdoblja prije agresije. Namjerna ruska upotreba tokova plina kao oružja uzrokovala je znatnu nestabilnost i nesigurnost na energetske tržištima EU-a i u svijetu. EU i njegove države članice poduzeli su brojne mjere za rješavanje problema visokih cijena i

¹⁹ Uredba Vijeća (EU) 2022/2474 od 16. prosinca 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 322I, 16.12.2022., str. 1.), Uredba Vijeća (EU) 2022/2475 od 16. prosinca 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 322I, 16.12.2022., str. 315.), Provedbena uredba Vijeća (EU) 2022/2476 od 16. prosinca 2022. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 322I, 16.12.2022., str. 318.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/2477 od 16. prosinca 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 322I, 16.12.2022., str. 466.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/2478 od 16. prosinca 2022. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 322I, 16.12.2022., str. 614.), Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/2479 od 16. prosinca 2022. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 322I, 16.12.2022., str. 687.).

²⁰ Uredba Vijeća (EU) 2023/426 od 25. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 059I, 25.2.2023., str. 1.); Uredba Vijeća (EU) 2023/427 od 25. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 059I, 25.2.2023., str. 6.); Provedbena uredba Vijeća (EU) 2023/429 od 25. veljače 2023. o provedbi Uredbe (EU) br. 269/2014 o mjerama ograničavanja u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine (SL L 059I, 25.2.2023., str. 278.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2023/432 od 25. veljače 2023. o izmjeni Odluke 2014/145/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine (SL L 059I, 25.2.2023., str. 437.); Odluka Vijeća (ZVSP) 2023/434 od 25. veljače 2023. o izmjeni Odluke 2014/512/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 059I, 25.2.2023., str. 593.).

osiguravanje opskrbe energijom. U tom pogledu Komisija podsjeća na paket mjera koji je predstavila još u listopadu 2021.²¹ („Komunikacija iz listopada”), Komunikaciju o planu REPowerEU od 8. ožujka 2022. („Komunikacija o planu REPowerEU”)^{22, 23}, plan REPowerEU²⁴ od 18. svibnja 2022., Uredbu o skladištenju plina²⁵, komunikaciju „Štednja plina za sigurnu zimu”²⁶ od 20. srpnja 2022., Uredbu (EU) 2022/1369 o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom²⁷ i Uredbu (EU) 2022/1854 o hitnoj intervenciji za rješavanje problema visokih cijena energije²⁸. Komisija je 18. listopada 2022. donijela Komunikaciju o izvanrednoj energetskej situaciji²⁹ radi zajedničke pripreme, nabave i zaštite EU-a. Zajedno s tom komunikacijom Komisija je predložila novu hitnu uredbu³⁰ radi rješavanja problema visokih cijena plina u EU-u i osiguranja sigurnosti opskrbe za nadolazeću zimu. To će se postići zajedničkom nabavom plina, mehanizmima ograničavanja cijena na burzi plina TTF, novim mjerama za transparentnu upotrebu infrastrukture, solidarnošću među državama članicama te stalnim ulaganjem napora u smanjenje potražnje za plinom.

- (22) Vrlo visoke cijene energije štete gospodarstvu i smanjuju kupovnu moć građana EU-a, posebno onih najugroženijih. Europska središnja banka procijenila je da će se realni BDP smanjiti za 0,1 % u posljednjem tromjesečju 2022. i ostati nepromijenjen u prvom tromjesečju 2023., uglavnom zbog poremećaja u opskrbi energijom, veće inflacije i posljedičnog pada povjerenja³¹. Kontinuirano visoke cijene energije vjerojatno će povećati siromaštvo i utjecati na konkurentnost poduzeća. Energetski intenzivne industrije posebno su pogođene većim troškovima proizvodnje. Ta

²¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2021) 660 final, 13. listopada 2021. – Paket mjera za djelovanje i potporu za suočavanje s rastom cijena energije.

²² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2022) 108 final, 8. ožujka 2022. – REPowerEU: Zajedničko europsko djelovanje za cjenovno pristupačniju, sigurniju i održiviju energiju.

²³ U okviru Instrumenta za tehničku potporu uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. (SL L 57, 18.2.2021., str. 1.) Komisija na zahtjev podupire države članice u osmišljavanju i provedbi reformi usmjerenih na osiguravanje cjenovno pristupačnije, sigurnije i održivije energije.

²⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2022) 230 final, 18. svibnja 2022. – Plan REPowerEU.

²⁵ Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

²⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2022) 360 final, 20. srpnja 2022. – „Štednja plina za sigurnu zimu”.

²⁷ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

²⁸ Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 261I, 7.10.2022., str. 1.).

²⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM/2022/553 final od 18. listopada 2022. „Izvanredna energetska situacija – zajednička priprema, nabava i zaštita EU-a”.

³⁰ Prijedlog Uredbe Vijeća o jačanju solidarnosti koja se temelji na boljoj koordinaciji nabave plina, prekograničnim razmjenama plina i pouzdanim referentnim vrijednostima cijena, COM/2022/549 final od 18. listopada 2022.

³¹ Makroekonomske projekcije stručnjaka ESB-a za europodručje, rujan 2022.

povećanja troškova mogu u određenim slučajevima dovesti u pitanje nastavak poslovanja u EU-u poduzetnika koji bi inače bili profitabilni, što bi pak moglo utjecati na zapošljavanje.

- (23) Paket mjera koji je Komisija predstavila u listopadu 2021. pokazao se korisnim te ga u velikoj mjeri primjenjuju mnoge države članice, koje su donijele brojne mjere na nacionalnoj razini. Paket mjera proširen je u proljeće 2022. Komunikacijom o kratkoročnim tržišnim intervencijama i dugoročnim poboljšanjima modela tržišta električne energije³².
- (24) U Komunikaciji o planu REPowerEU navedene su mjere za odgovor na porast cijena energije i za dopunu zaliha plina za zimu, a u planu REPowerEU³³ utvrđene su mjere za ubrzavanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, uštedu energije i energetske učinkovitost te diversifikaciju opskrbe energijom. Ubrzavanjem zelene tranzicije smanjit će se emisije i ovisnost o uvezenim fosilnim gorivima te osigurati zaštita od naglih povećanja cijena. U Uredbi o skladištenju plina³⁴ utvrđene su nove obveze minimalne popunjenosti skladišta plina kako bi se osigurala opskrba za predstojeću zimu, kojima se od država članica zahtijeva da sustave za skladištenje plina napune na 80 % kapaciteta do 1. studenoga 2022. i na 90 % kapaciteta do istog datuma u godinama koje slijede.
- (25) Budući da je kriza dodatno povećala rizike od nesigurnosti opskrbe i poremećaja, Unija se počela pripremati za dugoročan, a možda i potpun prekid opskrbe plinom iz Rusije. U novom europskom planu za smanjenje potražnje za plinom³⁵ utvrđene su mjere, načela i kriteriji za koordinirano smanjenje potražnje, a plan je popraćen Uredbom (EU) 2022/1369 o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom³⁶, kojom se utvrđuje dobrovoljni cilj smanjenja potražnje za plinom od 15 % u svim državama članicama i uvodi postupak za aktivaciju obvezujućeg cilja smanjenja potražnje ako to bude potrebno.
- (26) Vijeće je 6. listopada 2022. donijelo Uredbu (EU) 2022/1854 o hitnoj intervenciji radi rješavanja pitanja visokih cijena energije kako bi se smanjili računi za energiju europskih građana i poduzeća. U Uredbi (EU) 2022/1854 utvrđene su, među ostalim, mjere za smanjenje potražnje za električnom energijom, čime će se pridonijeti smanjenju troškova električne energije za potrošače, a višak prihoda energetskog sektora preraspodijeliti krajnjim kupcima.
- (27) Vijeće je 19. i 22. prosinca 2022. donijelo dodatne uredbe za rješavanje problema visokih cijena energije: Uredbu Vijeća (EU) 2022/2576 o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i

³² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, COM(2022) 236 final, 18. svibnja 2022. – Kratkoročne intervencije na tržištu električne energije i dugoročna poboljšanja modela tržišta električne energije – tijekom daljnjeg djelovanja.

³³ COM/2022/230 final, 18. svibnja 2022.

³⁴ Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

³⁵ Europska komisija, Glavna uprava za komunikaciju, *Europski plan za smanjenje potražnje za plinom*, Ured za publikacije Europske unije, 2022., <https://data.europa.eu/doi/10.2775/705563>.

³⁶ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

prekograničnim razmjenama plina³⁷, Uredbu Vijeća (EU) 2022/2577 o utvrđivanju okvira za ubrzavanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora³⁸ i Uredbu Vijeća (EU) 2022/2578 o uspostavi mehanizma za korekciju tržišta radi zaštite građana Unije i gospodarstva od pretjerano visokih cijena³⁹.

1.3. Potreba za bliskom europskom koordinacijom nacionalnih mjera potpore

- (28) Ciljanom i proporcionalnom kontrolom državnih potpora EU osigurava da se nacionalnim mjerama potpore učinkovito pomaže poduzetnicima i radnicima pogođenima aktualnom krizom, ali i da te mjere budu dugoročno fiskalno održive. Kontrolom državnih potpora EU ujedno sprečava rascjepkavanje unutarnjeg tržišta i osigurava stabilnost jednakih uvjeta. Integritet unutarnjeg tržišta važan je za odolijevanje vanjskim pritiscima i izbjegavanje natjecanja u subvencioniranju, u kojem bogatije države članice mogu potrošiti više od siromašnijih susjeda, što šteti koheziji unutar Unije.
- (29) Komisija smatra da je zbog aktualne krize, koja pogađa poduzetnike u svim državama članicama, opravdano dopustiti da se maksimalne gornje granice potpore iz primjenjivih odjeljaka računaju po državi članici, pod uvjetom da se prihvatljivi troškovi smiju pokriti samo jednom i da se poštuju posebne gornje granice potpore primjenjive na temelju ove Komunikacije.
- (30) Komisija nadalje smatra da su potrebna dodatna strateška ulaganja kako bi se riješio problem ovisnosti o fosilnim gorivima, što je jedan od glavnih elemenata koji pridonosi produbljivanju krize, i ubrzala zelena tranzicija u skladu s ciljevima plana REPowerEU, a istodobno osigurala otpornost budućeg niskougljičnog energetskog sustava EU-a. To je posebno važno u aktualnom globalnom kontekstu, u kojem postoji rizik od preusmjerenja takvih ulaganja izvan EGP-a. Iako su u odjeljcima 2.5. i 2.6. ove Komunikacije predviđeni relevantni instrumenti za pokretanje projekata proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i provedbu mjera za dekarbonizaciju industrije, ti instrumenti imaju važan, ali neizravan učinak na proizvodnju potrebne opreme i komponenata za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo. U tom kontekstu, u odjeljku 2.8. ove Komunikacije državama članicama daje se dodatna mogućnost pružanja potpore kojom se izravno podupiru ulaganja u proizvodnju određene strateške robe potrebne za taj prelazak. Kao instrument Unije za poticanje privatnih ulaganja u prioritetna područja EU-a, InvestEU ima središnju ulogu u mobiliziranju potpore za ta prioritetna područja, posebno kad je riječ o energiji i industrijskom planu u okviru zelenog plana⁴⁰. Stoga, ako mjere koje uvedu partneri u provedbi i financijski posrednici programa InvestEU podliježu pravilima o državnim potporama, te mjere mogu biti obuhvaćene programima koje Komisija odobri na temelju odjeljaka 2.5., 2.6. i 2.8. ove Komunikacije. Budući da bi potpora ulaganjima u

³⁷ Uredba Vijeća (EU) 2022/2576 od 19. prosinca 2022. o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina (SL L 335, 29.12.2022., str. 1.).

³⁸ Uredba Vijeća (EU) 2022/2577 od 22. prosinca 2022. o utvrđivanju okvira za ubrzavanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora (SL L 335, 29.12.2022., str. 36.).

³⁹ Uredba Vijeća (EU) 2022/2578 od 22. prosinca 2022. o uspostavi mehanizma za korekciju tržišta radi zaštite građana Unije i gospodarstva od pretjerano visokih cijena (SL L 335, 29.12.2022., str. 45.).

⁴⁰ COM(2023) 62 final, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija, 1.2.2023.

proizvodna postrojenja mogla biti u raskoraku s općim ciljevima integriteta unutarnjeg tržišta i kohezije, takva potpora mora biti jasno ograničena na definirana strateška područja, vremenski ograničena i ograničenih nominalnih iznosa te omogućavati dostatne poticaje za ostvarivanje kohezijskih ciljeva. U odjeljku 2.8. ove Komunikacije utvrđuju se posebni uvjeti pod kojima će se potpora za ulaganja za određene mjere za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo iznimno smatrati spojivom. U mjeri u kojoj ovaj odjeljak uključuje mogućnost pružanja pojedinačne potpore izvan određenog programa, ta potpora mora biti ograničena na potpomognuta područja kako su definirana na primjenjivim kartama regionalnih potpora ili uključivati ulaganja u najmanje trima državama članicama EGP-a, pri čemu se znatan dio ulaganja treba provesti na barem dva potpomognuta područja. Taj će zahtjev doprinijeti daljnjem razvoju sveobuhvatnijeg ekosustava uzduž relevantnog lanca vrijednosti u cijeloj Europi, čime će se povećati otpornost lanaca opskrbe.

1.4. Primjerene mjere državne potpore

- (31) Uzimajući u obzir ukupne napore koje države članice ulažu u prevladavanje izazova povezanih s agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine, u ovoj se Komunikaciji utvrđuju mogućnosti koje su državama članicama dostupne na temelju pravila EU-a o državnim potporama kako bi osigurale likvidnost i pristup financiranju poduzetnicima, posebno MSP-ovima, koji se suočavaju s gospodarskim izazovima u aktualnoj krizi, te potaknule smanjenje potrošnje energije.
- (32) Kako je utvrđeno u Komunikaciji iz listopada 2021., mjere u korist nekomercijalnih potrošača energije ne smatraju se državnom potporom, pod uvjetom da ne donose neizravnu korist određenom sektoru ili poduzetniku. Primjerice, države članice mogu potrošačima koji su najizloženiji riziku isplatiti socijalnu potporu koja bi im kratkoročno pomogla pri plaćanju računa za energiju ili ponuditi potporu za poboljšanje energetske učinkovitosti, uz istodobno osiguravanje učinkovitog funkcioniranja tržišta.
- (33) Mjere usmjerene na komercijalne potrošače energije ne čine državnu potporu ako su opće prirode. Takve neselektivne mjere mogu primjerice biti opća smanjenja poreza ili pristojbi, snižene stope na opskrbu prirodnim plinom, električnom energijom ili centraliziranim grijanjem ili smanjeni troškovi mreže. Ako nacionalne intervencije čine potporu, mogu se smatrati spojivima s pravilima o državnim potporama ako ispunjavaju određene uvjete. Primjerice, potporu u obliku smanjenja usklađenih poreza za zaštitu okoliša kojima se poštuju najniže razine oporezivanja i pravila utvrđena u Direktivi o oporezivanju energije⁴¹ te koje su u skladu s odredbama Uredbe o skupnom izuzeću države članice mogu dodijeliti bez prethodne prijave Komisiji.
- (34) Kad je riječ o odjeljcima 2.1. i 2.4. ove Komunikacije, potpora se može dodijeliti izravno krajnjem korisniku ili preko dobavljača energije. Ako se dodjeljuje preko dobavljača energije, država članica mora dokazati da primjenjuje mehanizam kojim se održava tržišno natjecanje među dobavljačima i osigurava da potpora stiže do krajnjeg korisnika.
- (35) Komisija smatra da bi za određene financijske potrebe mogli biti potrebni instrumenti različiti od onih iz odjeljaka 2.1., 2.2. i 2.3. ove Komunikacije. To bi se posebno

⁴¹ Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.).

moglo dogoditi u slučajevima u kojima aktualna kriza ne uzrokuje samo potrebu za likvidnošću, već i znatne gubitke koji bi korisniku mogli onemogućiti otplatu dugova i upućuju na potrebe za solventnošću. U slučajevima u kojima se pojedinačnim korisnicima dodjeljuju veliki iznosi potpore i u kojima se, na temelju prethodne sposobnosti zarađivanja, njihova sposobnost otplate duga čini upitnom, države članice mogu od korisnika zatražiti informacije o predviđenoj budućoj sposobnosti zarađivanja i otplate duga kako bi procijenile je li primjena drugih instrumenata, kao što je potpora solventnosti, primjerenija ili bi mogla postati primjerenija za rješavanje financijskih potreba tih korisnika.

- (36) U posebnim okolnostima⁴² države članice mogu zaključiti da je poduzetnicima koji su teško pogođeni aktualnom krizom potrebna potpora solventnosti koja se ne može u dovoljnoj mjeri osigurati samo iz privatnih izvora. Ako bi bez takve potpore solventnosti poduzetnici najvjerojatnije prestali poslovati ili bi smanjili opseg poslovanja i ako bi prestanak ili smanjenje opsega poslovanja ugrozili energetska tržišta ili druga tržišta od systemske važnosti za gospodarstvo (ili za sigurnost i otpornost unutarnjeg tržišta), takva potpora solventnosti mogla bi se smatrati spojivom na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a.
- (37) Komisija smatra da su pri obveznoj procjeni pojedinačnih slučajeva u skladu s prethodnom točkom 36. posebno relevantna sljedeća opća načela:
- a. potpora mora biti nužna, primjerena i razmjerna⁴³ kako bi se izbjegao nagli izlazak takvih poduzetnika s tržišta i ni u kojem slučaju ne smije premašiti minimum potreban za osiguranje njihove održivosti;
 - b. poduzeće koje pripada većoj poslovnoj grupi ili ga je preuzela veća poslovna grupa ne ispunjava uvjete za potporu, osim ako se može dokazati da njegove teškoće nisu rezultat arbitrarne raspodjele troškova unutar grupe i da su preozbiljne da bi ih grupa mogla sama riješiti. U takvim bi slučajevima grupa u pravilu morala znatno pridonijeti troškovima mjere potpore solventnosti;
 - c. državna potpora mora se dodijeliti pod uvjetima kojima se državi osigurava razumna naknada, kao što je odgovarajući udio u budućem povećanju vrijednosti korisnika, s obzirom na iznos državne dokapitalizacije u usporedbi s preostalim kapitalom poduzeća nakon obračuna gubitaka, uključujući gubitke koji su izgledni bez mjere potpore;
 - d. ako je potpora u obliku podređenog duga ili drugih hibridnih instrumenata kapitala, pri utvrđivanju ukupne naknade za takve instrumente moraju se na odgovarajući način uzeti u obzir značajke odabranog instrumenta, uključujući njegovu razinu podređenosti i sve načine plaćanja;
 - e. bit će potrebne odgovarajuće mjere za zaštitu tržišnog natjecanja u skladu s načelima utvrđenima u Smjernicama o sanaciji i restrukturiranju iz 2014.⁴⁴ Na

⁴² Intervencija mora biti ograničena na situacije u kojima je intervencija u zajedničkom interesu.

⁴³ U načelu, potpora je razmjerna ako je ograničena na vraćanje korisnikove strukture kapitala na strukturu iz razdoblja koje je prethodilo krizi uzrokovanoj ruskom agresijom na Ukrajinu. Pri ocjenjivanju proporcionalnosti potpore uzet će se u obzir državna potpora koja je primljena ili planirana u kontekstu aktualne krize, a posebno potpora dodijeljena na temelju ove Komunikacije.

⁴⁴ Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama (SL C 249, 31.7.2014., str. 1.).

temelju posebnosti svakog potencijalnog slučaja i relevantnog okruženja u smislu tržišnog natjecanja, kao kompenzacijska mjera može biti potrebna i prodaja imovine. Nadalje, bit će potrebne mjere praćenja poslovanja, uključujući preuzimanje obveza kojima se osigurava efektivna zabrana isplata bonusa ili drugih varijabilnih plaćanja, isplata dividendi i stjecanja;

- f. Komisija može zatražiti od države članice da u trenutku prijave ili na kasniji datum, koji može biti i nakon odluke Komisije, dostavi procjenu dugoročne održivosti korisnika. Država članica mora se obvezati da će, ako to Komisija bude smatrala primjerenim nakon razmatranja takve procjene, u roku koji Komisija odredi dostaviti Komisiji na odobrenje plan restrukturiranja, kako je utvrđeno u Smjernicama o sanaciji i restrukturiranju.
- (38) Države članice pozivaju se da razmotre mogućnost utvrđivanja nediskriminirajućih zahtjeva za dodjelu potpore na temelju odjeljaka 2.4. i 2.8. ove Komunikacije koji bi se odnosili na zaštitu okoliša ili sigurnost opskrbe. Ti bi zahtjevi, primjerice, mogli biti sljedeći⁴⁵:
- a. zahtjev da korisnik određeni dio potreba za potrošnjom energije zadovolji iz obnovljivih izvora energije, npr. na temelju ugovora o kupnji energije ili izravnim ulaganjima u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora;
 - b. zahtjev za ulaganja u energetska učinkovitost, smanjenje potrošnje energije za gospodarsku proizvodnju, npr. smanjenjem potrošnje za proizvodne procese, grijanje ili prijevoz, posebno mjerama kojima se provode preporuke iz energetskih pregleda obavljenih na temelju članka 8. stavaka 2. ili 4. i Priloga VI. Direktivi 2012/27/EU;
 - c. zahtjev za ulaganja u smanjenje ili diversifikaciju potrošnje prirodnog plina, npr. mjerama elektrifikacije korištenjem obnovljivih izvora energije ili kružnim rješenjima, kao što je ponovna uporaba otpadnih plinova;
 - d. zahtjev za fleksibilizaciju ulaganja radi lakše prilagodbe poslovnih procesa cjenovnim signalima na tržištima električne energije.
- (39) Na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a države članice mogu dodijeliti potporu i za otklanjanje štete nastale zbog izvanrednih događaja. Takva državna potpora namijenjena ublažavanju štete izravno nastale zbog aktualnih i izvanrednih događaja u kontekstu ruske agresije na Ukrajinu može se odnositi i na učinke određenih posljedica ruske agresije, primjerice uvedenih gospodarskih sankcija ili protumjera koje ometaju korisnika u obavljanju njegove gospodarske djelatnosti ili određenog i odvojivog dijela njegove gospodarske djelatnosti.
- (40) Šteta koja nastane izravno zbog obveznih smanjenja potrošnje prirodnog plina ili električne energije koja će države članice možda morati uvesti može se ocijeniti na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a, pod uvjetom da nema prekomjerne naknade.

⁴⁵ Države članice pozivaju se da iskoriste mogućnosti dodjele potpore koje su odobrene na temelju Smjernica o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju za 2022., posebno u pogledu obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti i drugih mjera dekarbonizacije.

- (41) Države članice moraju prijaviti takve mjere potpore i Komisija će ih ocijeniti izravno na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a. Takve se potpore mogu dodijeliti poduzetnicima u teškoćama.
- (42) U skladu s Uredbom (EU) 2022/1369 o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom⁴⁶ države članice mogu razmotriti mogućnost donošenja odgovarajućih mjera za poticanje dobrovoljnih smanjenja potražnje za prirodnim plinom. Ako države članice predvide uvođenje takvih poticaja u kontekstu aktualne krize, Komisija će te mjere ocijeniti izravno na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a. Ocjena će se trebati provesti pojedinačno za svaku mjeru, a Komisija smatra da su sljedeći elementi posebno relevantni:
- a. primjena natječajnog postupka koji se temelji na transparentnim kriterijima za ugovaranje količina za dobrovoljno smanjenje potražnje;
 - b. nepostojanje formalnih ograničenja za prekograničnu trgovinu ili tokove;
 - c. ograničavanje predmetnih poticaja na buduće smanjenje potražnje koje korisnik ne bi postigao bez te mjere;
 - d. izravno smanjenje ukupne konačne potražnje za plinom u predmetnoj državi članici umjesto pukog preusmjeravanja potražnje za prirodnim plinom.
- (43) Države članice mogu razmotriti i mjere poticaja za punjenje sustavâ skladišta plina ako tržište ne pruži primjerene poticaje za to. Ako države članice predvide odobravanje poticaja za punjenje sustavâ skladišta plina u kontekstu aktualne krize, Komisija će ih ocijeniti izravno na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a⁴⁷. Ocjena će se trebati provesti pojedinačno za svaki poticaj, a Komisija smatra da su sljedeći elementi posebno relevantni:
- a. primjena natječajnog postupka koji se temelji na transparentnim kriterijima kako bi se potpora svela na najmanju moguću mjeru;
 - b. nepostojanje ograničenja za prekograničnu trgovinu ili tokove;
 - c. postojanje zaštitnih mjera radi izbjegavanja prekomjernih naknada;
 - d. usklađenost s obvezama i uvjetima za punjenje i poticanje punjenja sustavâ skladišta plina iz članaka od 6.a do 6.d Uredbe (EU) 2017/1938⁴⁸, a posebno s uvjetima za mjere potpore utvrđenima u članku 6.b stavcima 2. i 3.
- (44) Komisija će na pojedinačnoj osnovi razmotriti moguću potrebnu, razmjernu i primjerenu potporu, u skladu s Komunikacijom Komisije „Štednja plina za sigurnu zimu”⁴⁹ i nacionalnim interventnim planovima za sigurnost opskrbe plinom, za

⁴⁶ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

⁴⁷ Vidjeti Odluku Komisije od 12. srpnja 2022., SA.103012 (2022/NN) – Mjera za poticanje skladištenja prirodnog plina u sustavu skladišta Bergermeer za sljedeće razdoblje grijanja.

⁴⁸ Kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

⁴⁹ COM(2022) 360 final, 20.7.2022.

prilagodbu postrojenja, koja će pridonijeti tome da se plin na ograničeno razdoblje zamijeni drugim ugljičnim gorivom koje više onečišćuje. Svako takvo alternativno ugljično gorivo mora proizvoditi najmanje moguće količine emisija, a potpora bi se trebala uvjetovati poduzimanjem mjera za postizanje energetske učinkovitosti, pri čemu se mora izbjeći ovisnost o ugljičnim gorivima nakon krize, u skladu s klimatskim ciljevima EU-a. Cilj takvih mjera može biti preventivno smanjenje potrošnje plina ili odgovor na obvezna smanjenja potražnje za prirodnim plinom, osim ako se ona kompenziraju na drugi način⁵⁰.

- (45) S obzirom na poteškoće u prijevozu robe u Ukrajinu i iz Ukrajine Komisija će na pojedinačnoj osnovi razmotriti mogućnost potpore za osiguranje ili reosiguranje u vezi s prijevozom robe u Ukrajinu i iz Ukrajine. Države članice morat će, među ostalim, dokazati da osiguranje ili reosiguranje uopće nisu dostupni ili su dostupni po stopama koje su znatno veće nego prije ruske invazije na Ukrajinu.
- (46) Na prijevoz izbjeglica i humanitarnog materijala u načelu se ne primjenjuju pravila EU-a o državnim potporama ako je djelovanje države usmjereno na izvršavanje javnih ovlasti (a ne na obavljanje gospodarske djelatnosti) i ako se usluge prijevoza ne kupuju po cijeni većoj od tržišne.
- (47) Potpora država članica poduzetnicima na temelju ove Komunikacije koja se dodjeljuje uz financijsko posredovanje kreditnih institucija mora izravno koristiti tim poduzetnicima. Međutim, ti financijski posrednici njome mogu steći neizravnu prednost. No u skladu sa zaštitnim mjerama iz odjeljaka 2.2. i 2.3., cilj takve neizravne prednosti nije očuvanje ili obnova održivosti, likvidnosti ili solventnosti kreditnih institucija. Zato se takva potpora neće smatrati izvanrednom javnom financijskom potporom u skladu s Direktivom 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća (Direktiva o oporavku i sanaciji banaka)⁵¹ ili Uredbom (EU) 806/2014 Europskog parlamenta i Vijeća (Uredba o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu)⁵² niti će se ocjenjivati u skladu s pravilima o državnim potporama koja se primjenjuju na bankarski sektor⁵³.
- (48) Potpora država članica kreditnim ili drugim financijskim institucijama na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a radi nadoknade izravne štete nastale zbog

⁵⁰ Primjer u kontekstu proizvodnje električne energije je Odluka Komisije od 30. rujna 2022. o državnoj potpori SA.103662(2022/N) – Njemačka – Privremena rezerva za opskrbu električnom energijom iz lignita radi uštede plina.

⁵¹ SL L 173, 12.6.2014., str. 190., vidjeti članak 2. stavak 1. točku 28. Direktive o oporavku i sanaciji banaka.

⁵² SL L 225, 30.7.2014., str. 1., vidjeti članak 3. stavak 1. točku 29. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu.

⁵³ Komunikacija o dokapitalizaciji financijskih institucija u trenutačnoj financijskoj krizi: ograničenje potpora na najmanju potrebnu mjeru i mehanizmi osiguranja protiv pretjeranih narušavanja tržišnog natjecanja (SL C 10, 15.1.2009., str. 2.). Komunikacija Komisije o postupanju s imovinom umanjene vrijednosti u financijskom sektoru Zajednice (SL C 72, 26.3.2009., str. 1.); Komunikacija o povratu održivosti i ocjeni mjera restrukturiranja financijskog sektora u trenutačnoj krizi prema pravilima o državnim potporama (SL C 195, 19.8.2009., str. 9.); Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim potporama za poticajne mjere u korist banaka u kontekstu financijske krize počevši od 1. siječnja 2011. (SL C 329, 7.12.2010., str. 7.); Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim potporama za poticajne mjere u korist banaka u kontekstu financijske krize počevši od 1. siječnja 2012. (SL C 356, 6.12.2011., str. 7.); te Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim potporama za poticajne mjere u korist banaka u kontekstu financijske krize počevši od 1. kolovoza 2013. („Komunikacija o bankarstvu iz 2013.”) (SL C 216, 30.7.2013., str. 1.).

aktualne krize ili potpora država članica kreditnim ili drugim financijskim institucijama na temelju odjeljka 2.4. ove Komunikacije, čiji cilj nije očuvanje ili obnova održivosti, likvidnosti ili solventnosti institucije ili subjekta, ne bi se smatrala izvanrednom javnom financijskom potporom u skladu s Direktivom o oporavku i sanaciji banaka ili Uredbom o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu niti bi se ocjenjivala u skladu s pravilima o državnim potporama koja se primjenjuju na bankarski sektor⁵⁴.

- (49) Ako kreditnim institucijama zbog aktualne krize zatreba izvanredna javna financijska potpora (vidjeti članak 2. stavak 1. točku 28. Direktive o oporavku i sanaciji banaka i članak 3. stavak 1. točku 29. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu) u obliku likvidnosti, dokapitalizacije ili umanjenja vrijednosti imovine, morat će se ocijeniti ispunjava li mjera uvjete iz članka 32. stavka 4. točke (d) podtočaka i., ii. ili iii. Direktive o oporavku i sanaciji banaka i članka 18. stavka 4. točke (d) podtočaka i., ii. ili iii. Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu. Ako su potonji uvjeti ispunjeni, ne smatra se da će kreditna institucija koja prima takvu izvanrednu javnu financijsku potporu propasti ni vjerojatno propasti.
- (50) Ako se takvim mjerama rješavaju problemi povezani s ruskom agresijom na Ukrajinu i njezinim izravnim i neizravnim učincima, smatrat će se da su obuhvaćene točkom 45. Komunikacije o bankarstvu iz 2013.⁵⁵, u kojoj je utvrđena iznimka od zahtjeva da teret snose i dioničari i podređeni vjerovnici.
- (51) Potpora koja se dodjeljuje na temelju ove Komunikacije ne uvjetuje se premještanjem proizvodne ili druge djelatnosti korisnika iz druge zemlje unutar EGP-a na državno područje države članice koja dodjeljuje potporu. Takav uvjet mogao bi biti štetan za unutarnje tržište. Ne dovodeći u pitanje posebne zaštitne mjere iz odjeljka 2.8. ove Komunikacije, to vrijedi neovisno o broju stvarno izgubljenih radnih mjesta u početnoj poslovnoj jedinici korisnika u EGP-u.
- (52) Potpora na temelju ove Komunikacije ne dodjeljuje se poduzetnicima na koje se primjenjuju sankcije koje je donio EU, uključujući, ali ne ograničavajući se na:
 - a. osobe, subjekte ili tijela izričito navedene u pravnim aktima kojima se izriču te sankcije;
 - b. poduzetnike koji su u vlasništvu ili pod kontrolom osoba, subjekata ili tijela na koje se primjenjuju sankcije koje je donio EU; ili
 - c. poduzetnike koji djeluju u sektorima na koje se primjenjuju sankcije koje je donio EU, u mjeri u kojoj bi se potporom ugrozili ciljevi tih sankcija.
- (53) Mjere državne potpore koje zbog svoje prirode, zbog povezanih uvjeta ili zbog metode financiranja neizbježno dovode do povrede prava Unije ne mogu se proglasiti spojivima s unutarnjim tržištem. Primjerice, to može biti slučaj kad je određenim odredbama dodjela potpore izravno ili neizravno uvjetovana podrijetlom proizvoda ili opreme, kao što su zahtjevi da korisnik kupuje domaće proizvode. Komisija neće

⁵⁴ Sve mjere potpore kreditnim ili drugim financijskim institucijama koje čine državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, uključujući one na koje se ova Komunikacija ne odnosi, moraju se prijaviti Komisiji i ocijenit će se u skladu s relevantnim pravilima o državnim potporama.

⁵⁵ Kako je definirano u bilješci 53.

odobriti potporu za djelatnosti povezane s izvozom u treće zemlje ili u države članice koja bi bila izravno povezana s izvezenim količinama, potporu uvjetovanu time da se upotrebi domaće robe da prednost u odnosu na uvezenu robu ili potporu za uspostavljanje i rad distribucijske mreže ili za pokrivanje drugih izdataka povezanih s izvoznim aktivnostima.

1.5. Primjenjivost članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a

- (54) Na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a Komisija može objaviti da su s unutarnjim tržištem spojive potpore „za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu neke države članice”. U tom kontekstu sudovi Unije presudili su da poremećaji moraju utjecati na cijelo gospodarstvo ili važan dio gospodarstva dotične države članice, a ne samo na jednu njezinu regiju ili dio njezina državnog područja. To je, nadalje, u skladu s potrebom za strogim tumačenjem svih iznimnih odredbi, kao što je članak 107. stavak 3. točka (b) UFEU-a⁵⁶. To tumačenje Komisija dosljedno primjenjuje pri donošenju odluka⁵⁷.
- (55) Komisija smatra da su ruska agresija na Ukrajinu i njezini izravni i neizravni učinci, uključujući sankcije koje su uveli EU ili njegovi međunarodni partneri te protumjere koje je primjerice poduzela Rusija, stvorile znatnu gospodarsku neizvjesnost, poremetile trgovinske tokove i lance opskrbe te uzrokovale drastična i neočekivana povećanja cijena, posebno prirodnog plina i električne energije, ali i brojnih drugih ulaznih materijala i sirovina te primarnih dobara. Ti su učinci zajedno prouzročili ozbiljne poremećaje u gospodarstvu u svim državama članicama. Poremećaji u lancu opskrbe i povećana nesigurnost izravno ili neizravno utječu na mnoge sektore. Osim toga, rast cijena energije utječe na gotovo sve gospodarske djelatnosti u svim državama članicama. Komisija stoga smatra da je velik broj gospodarskih sektora u svim državama članicama izložen ozbiljnim gospodarskim poremećajima. Na temelju toga Komisija smatra da je primjereno utvrditi kriterije za ocjenu mjera državne potpore koje države članice mogu poduzeti kako bi otklonile te ozbiljne poremećaje.
- (56) Državna potpora posebno je opravdana i može se proglasiti spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a tijekom ograničenog razdoblja ako se upotrebljava kako bi se nadoknadio manjak likvidnosti s kojim se suočavaju poduzetnici koji su izravno ili neizravno pogođeni ozbiljnim poremećajem gospodarstva uzrokovanim ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu i njezinim izravnim i neizravnim učincima, sankcijama koje su uveli EU ili njegovi međunarodni partneri i gospodarskim protumjerama koje je primjerice poduzela Rusija.
- (57) Komisija u ovoj Komunikaciji utvrđuje kriterije za ocjenu spojivosti koje će načelno primjenjivati na potpore koje države članice dodijele u ovom kontekstu na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a. Države članice stoga moraju dokazati da su

⁵⁶ Presuda Suda u spojenim predmetima T-132/96 i T-143/96, Freistaat Sachsen i drugi protiv Komisije, EU:T:1999:326, točka 167.

⁵⁷ Odluka Komisije 98/490/EZ u predmetu C 47/96 Crédit Lyonnais (SL L 221, 8.8.1998., str. 28.), točka 10.1.; Odluka Komisije 2005/345/EZ u predmetu C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (SL L 116, 4.5.2005., str. 1.), točka 153. i dalje; i Odluka Komisije 2008/263/EZ u predmetu C 50/06 BAWAG (SL L 83, 26.3.2008., str. 7.), točka 166. Vidjeti Odluku Komisije u predmetu NN 70/07 Northern Rock (SL C 43, 16.2.2008., str. 1.); Odluku Komisije u predmetu NN 25/08 Potpora za sanaciju Risikoabschirmung WestLB (SL C 189, 26.7.2008., str. 3.); Odluku Komisije od 4. lipnja 2008. o državnoj potpori C 9/08 u predmetu SachsenLB (SL L 104, 24.4.2009., str. 34.); i Odluku Komisije od 16. lipnja 2017. u predmetu SA.32544 (2011/C) Restrukturiranje poduzetnika TRAINOSE S.A. (SL L 186, 24.7.2018., str. 25.).

mjere državne potpore koje prijave Komisiji, a koje su obuhvaćene područjem primjene ove Komunikacije, potrebne, primjerene i razmjerne za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu predmetne države članice i da su ispunjeni svi zahtjevi iz ove Komunikacije.

- (58) Mjere državne potpore prijavljene i ocijenjene na temelju ove Komunikacije namijenjene su podupiranju poduzetnika koji djeluju u EU-u i koji su pogođeni ruskom vojnom agresijom i/ili njezinim posljedicama. Mjere državne potpore ne smiju se ni u kojem slučaju upotrebljavati kako bi se umanjili predviđeni učinci sankcija koje su uveli EU ili njegovi međunarodni partneri te moraju biti potpuno u skladu s pravilima za sprečavanje izbjegavanja mjera iz primjenjivih uredaba⁵⁸. Posebno se mora izbjeći da fizičke osobe ili subjekti na koje se primjenjuju uvedene sankcije ostvare izravnu ili neizravnu korist od bilo koje takve mjere⁵⁹.
- (59) Mjere državne potpore obuhvaćene područjem primjene ove Komunikacije mogu se međusobno zbrajati u skladu sa zahtjevima navedenima u odgovarajućim odjeljcima ove Komunikacije. Mjere državne potpore obuhvaćene ovom Komunikacijom mogu se zbrajati s potporom na temelju uredaba o potporama *de minimis*⁶⁰ ili s potporom na temelju uredaba o skupnom izuzeću⁶¹ ako se poštuju odredbe i pravila o zbrajanju iz tih uredaba. Mjere državne potpore obuhvaćene ovom Komunikacijom mogu se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19⁶² pod uvjetom da se poštuju odgovarajuća pravila o zbrajanju. Ako države članice istom korisniku odobre zajmove ili jamstva na temelju Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19 i na temelju ove Komunikacije te ako je ukupni iznos glavnice zajma izračunan na temelju izjave

⁵⁸ Na primjer, članak 12. Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 od 31. srpnja 2014. o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini (SL L 229, 31.7.2014., str. 1.).

⁵⁹ S obzirom na specifične okolnosti dviju uzastopnih kriza koje su imale višestruke posljedice za poduzetnike, države članice mogu odlučiti da potpore na temelju ove Komunikacije dodjeljuju i poduzetnicima u teškoćama.

⁶⁰ Uredba Komisije (EU) br. 1407/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore (SL L 352, 24.12.2013., str. 1.); Uredba Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 352, 24.12.2013., str. 9.); Uredba Komisije (EU) br. 717/2014 od 27. lipnja 2014. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore u sektoru ribarstva i akvakulture (SL L 190, 28.6.2014., str. 45.); i Uredba Komisije (EU) br. 360/2012 od 25. travnja 2012. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije na potpore *de minimis* koje se dodjeljuju poduzetnicima koji pružaju usluge od općeg gospodarskog interesa (SL L 114, 26.4.2012., str. 8.).

⁶¹ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću); Uredba Komisije (EU) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193, 1.7.2014., str. 1.); i Uredba Komisije (EU) br. 1388/2014 od 16. prosinca 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora poduzetnicima koji se bave proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 369, 24.12.2014., str. 37.).

⁶² Komunikacija Komisije „Privremeni okvir za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji covida-19” (SL C 91I, 20.3.2020., str. 1.), kako je izmijenjena komunikacijama Komisije C(2020) 2215 (SL C 112 I, 4.4.2020., str. 1.), C(2020) 3156 (SL C 164, 13.5.2020., str. 3.), C(2020) 4509 (SL C 218, 2.7.2020., str. 3.), C(2020) 7127 (SL C 340 I, 13.10.2020., str. 1.), C(2021) 564 (SL C 34, 1.2.2021., str. 6.) i C(2021) 8442 (SL C 473, 24.11.2021., str. 1.).

korisnika o potrebama za likvidnošću, države članice moraju osigurati da se te potrebe za likvidnošću pokriju potporom samo jednom. Isto tako, potpora na temelju ove Komunikacije može se zbrajati s potporom na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a, ali šteta koju je pretrpio korisnik ne smije se prekomjerno nadoknaditi.

2. PRIVREMENE MJERE DRŽAVNE POTPORE

2.1. Ograničeni iznosi potpore

- (60) Uz postojeće mogućnosti na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a, privremeni ograničeni iznosi potpore poduzetnicima pogođenima ruskom agresijom na Ukrajinu i/ili njezinim izravnim ili neizravnim učincima mogu biti primjereno, potrebno i ciljano rješenje u aktualnoj krizi.
- (61) Komisija će takvu državnu potporu smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti (posebne odredbe za sektor primarne poljoprivredne proizvodnje te sektor ribarstva i akvakulture utvrđene su u točki 62.):
- a. ukupni iznos potpore ni u jednom trenutku ne premašuje 2 milijuna EUR po poduzetniku po državi članici⁶³. Potpora se može dodijeliti u obliku izravnih bespovratnih sredstava, poreznih olakšica i povoljnijih uvjeta plaćanja ili u drugim oblicima, kao što su povratni predujmovi, jamstva⁶⁴, zajmovi⁶⁵ i vlasnički kapital, pod uvjetom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prekoračuje ukupnu gornju granicu od 2 milijuna EUR po poduzetniku po državi članici; svi iznosi moraju biti bruto iznosi, tj. prije odbitka poreza ili drugih troškova;
 - b. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim proračunom;
 - c. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2023.⁶⁶;
 - d. potpora se dodjeljuje poduzetnicima pogođenima krizom;
 - e. potpora poduzetnicima koji se bave preradom i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda⁶⁷ dodjeljuje se pod uvjetom da se ni djelomično ni u cijelosti ne prenese na primarne proizvođače i ne utvrđuje se na temelju cijene ili količine proizvoda koje su predmetni poduzetnici stavili na tržište ili kupili od primarnih proizvođača, osim ako u potonjem slučaju proizvodi nisu stavljeni na

⁶³ Potpora dodijeljena na temelju programa odobrenih na temelju ovog odjeljka koja je vraćena prije dodjele nove potpore na temelju ovog odjeljka neće se uzimati u obzir kad se utvrđuje je li relevantna gornja granica prekoračena.

⁶⁴ Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 67. podtočke (i).

⁶⁵ Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 70. podtočke (g).

⁶⁶ Ako se potpora dodjeljuje u obliku porezne olakšice, porezna obveza u vezi s kojom se olakšica dodjeljuje mora nastati najkasnije 31. prosinca 2023.

⁶⁷ Kako je definirano u članku 2. stavcima 6. i 7. Uredbe Komisije (EZ) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193, 1.7.2014., str. 1.).

tržište ili su ih predmetni poduzetnici upotrijebili u neprehrambene svrhe, kao što su destilacija, metanizacija ili kompostiranje.

- (62) Odstupajući od točke 61. podtočke (a), na potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima koji djeluju u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje te u sektoru ribarstva i akvakulture, uz uvjete iz točke 61. podtočaka od (b) do (d) primjenjuju se sljedeći posebni uvjeti:
- a. ukupni iznos potpore ni u jednom trenutku ne premašuje 250 000 EUR po poduzetniku koji djeluje u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje po državi članici i 300 000 EUR po poduzetniku koji djeluje u sektoru ribarstva i akvakulture po državi članici⁶⁸; potpora se može dodijeliti u obliku izravnih bespovratnih sredstava, poreznih olakšica i povoljnijih uvjeta plaćanja ili u drugim oblicima, kao što su povratni predujmovi, jamstva⁶⁹, zajmovi⁷⁰ i vlasnički kapital, pod uvjetom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prekoračuje ukupnu relevantnu gornju granicu od 250 000 EUR ili 300 000 EUR po poduzetniku po državi članici; svi iznosi moraju biti bruto iznosi, tj. prije odbitka poreza ili drugih troškova;
 - b. iznos potpore poduzetnicima koji djeluju u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje ne utvrđuje se na temelju cijene ili količine proizvoda stavljenih na tržište;
 - c. potpora poduzetnicima koji djeluju u sektoru ribarstva i akvakulture ne odnosi se ni na jednu od kategorija potpore iz članka 1. stavka 1. točaka od (a) do (k) Uredbe (EU) br. 717/2014⁷¹.
- (63) Ako poduzetnik djeluje u više sektora na koje se u skladu s točkom 61. podtočkom (a) i točkom 62. podtočkom (a) primjenjuju različiti maksimalni iznosi, dotična država članica mora na odgovarajući način, primjerice razdvajanjem računa, osigurati da se za svaku od tih djelatnosti poštuje odgovarajuća gornja granica te da se ne premaši ukupni maksimalni iznos od 2 milijuna EUR po poduzetniku po državi članici. Ako poduzetnik djeluje isključivo u sektorima iz točke 62. podtočke (a), ne bi se trebao premašiti ukupni maksimalni iznos od 300 000 EUR po poduzetniku po državi članici.
- (64) Mjere potpore dodijeljene na temelju ove Komunikacije u obliku povratnih predujmova, jamstava, zajmova ili drugih povratnih instrumenata mogu se konvertirati u druge oblike potpore, kao što su bespovratna sredstva, pod uvjetom da se konverzija izvrši do 30. lipnja 2024. i da su ispunjeni uvjeti iz ovog odjeljka.

⁶⁸ Potpora dodijeljena na temelju programa odobrenih na temelju ovog odjeljka koja je vraćena prije dodjele nove potpore na temelju ovog odjeljka ne smije se uzimati u obzir kad se utvrđuje je li relevantna gornja granica prekoračena.

⁶⁹ Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 67. podtočke (i).

⁷⁰ Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 70. podtočke (g).

⁷¹ Uredba Komisije (EU) br. 717/2014 od 27. lipnja 2014. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore u sektoru ribarstva i akvakulture (SL L 90, 28.6.2014., str. 45.).

2.2. Potpora likvidnosti u obliku jamstava

- (65) Kako bi se omogućio pristup likvidnosti poduzetnicima pogođenima aktualnom krizom, državna jamstva za zajmove za ograničeno razdoblje i ograničeni iznos zajma mogu biti primjereno, potrebno i ciljano rješenje u sadašnjim okolnostima⁷².
- (66) Za glavnica istog temeljnog zajma, jamstva odobrena na temelju ovog odjeljka ne smiju se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju odjeljka 2.3. ove Komunikacije ni obrnuto niti s potporom dodijeljenom na temelju odjeljaka 3.2. ili 3.3. Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19. Jamstva odobrena na temelju ovog odjeljka mogu se zbrajati za različite zajmove pod uvjetom da ukupni iznos zajma po korisniku ne prekoračuje gornje granice utvrđene u točki 67. podtočki (e) ove Komunikacije. Korisniku se može istodobno odobriti više mjera iz ovog odjeljka pod uvjetom da ukupni iznos zajmova po korisniku ne prekoračuje gornje granice utvrđene u točki 67. podtočki (e).
- (67) Komisija će takvu državnu potporu u obliku državnih jamstava smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- a. državna jamstva izdaju se za nove pojedinačne zajmove odobrene poduzetnicima⁷³;
 - b. za pojedinačne zajmove utvrđene su minimalne premije za jamstvo, koje se postupno povećavaju kako se povećava trajanje zajma pokrivenog jamstvom, kako je navedeno u sljedećoj tablici:

Vrsta primatelja	Za prvu godinu	Od druge do treće godine	Od četvrte do šeste godine
MSP-ovi	25 baznih bodova	50 baznih bodova	100 baznih bodova
Velika poduzeća	50 baznih bodova	100 baznih bodova	200 baznih bodova

- c. kao alternativno rješenje države članice mogu, na temelju prethodne tablice, prijaviti programe u kojima trajanje jamstva, premije za jamstvo i pokriće jamstva mogu biti prilagođeni glavnici svakog pojedinačnog temeljnog zajma (primjerice, manjim pokrićem jamstva moglo bi se kompenzirati dulje trajanje ili omogućiti niže premije jamstva); tijekom cijelog trajanja jamstva može se primjenjivati jedinstvena premija ako je veća od minimalnih premija za prvu godinu utvrđenih u prethodnoj

⁷² Za potrebe ovog odjeljka izraz „državna jamstva za zajmove” obuhvaća i jamstva za određene proizvode faktoringa, odnosno jamstva za regresni faktoring i obrnuti faktoring ako pružatelj usluga faktoringa ima pravo regresa u odnosu na korisnika usluge faktoringa. Prihvatljivi proizvodi obrnutog faktoringa moraju biti ograničeni na proizvode koji se upotrebljavaju tek nakon što je prodavatelj već obavio svoj dio transakcije, tj. isporučio proizvod ili uslugu. Izrazom „državna jamstva za zajmove” obuhvaćen je i financijski leasing. Ako su namijenjena pokrivanju potreba za likvidnošću poduzetnika koji trebaju dati financijske kolaterale za aktivnosti trgovanja na energetske tržištima, državna jamstva iznimno mogu pokriti bankovna jamstva ili se dati kao financijski kolateral središnjim drugim ugovornim stranama ili članovima sustava poravnanja.

⁷³ Ti pojedinačni zajmovi ne mogu se odobriti kreditnim ili drugim financijskim institucijama.

tablici za svaku vrstu korisnika, kako su prilagođene u skladu s trajanjem i pokrićem jamstva iz ovog stavka;

- d. jamstvo je odobreno do 31. prosinca 2023.;
- e. ukupni iznos zajmova po korisniku za koje je odobreno jamstvo na temelju ovog odjeljka ne premašuje:
 - i. 15 % prosječnog ukupnog godišnjeg prometa koji je korisnik ostvario tijekom zadnja tri zaključena računovodstvena razdoblja⁷⁴;
 - ii. 50 % troškova energije tijekom 12 mjeseci prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev za potporu⁷⁵; ili
 - iii. na temelju odgovarajućeg obrazloženja koje država članica treba dostaviti Komisiji na ocjenu (primjerice, o problemima s kojima se korisnik suočava u aktualnoj krizi)⁷⁶, iznos zajma može se povećati:
 - kako bi se pokrile potrebe za likvidnošću od trenutka dodjele za sljedećih 12 mjeseci za MSP-ove⁷⁷ i za sljedećih šest mjeseci za velika poduzeća;
 - za velika poduzeća koja trebaju dati financijske kolaterale za aktivnosti trgovanja na energetske tržištima, kako bi se pokrile potrebe za likvidnošću koje proizlaze iz tih aktivnosti od trenutka dodjele za sljedećih 12 mjeseci;
 - potrebe za likvidnošću trebale bi se utvrditi na temelju izjave korisnika⁷⁸;
 - potrebe za likvidnošću koje su već pokrivene mjerama potpore na temelju Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19 ne mogu se pokriti mjerama donesenima na temelju ove Komunikacije.

⁷⁴ Ako su korisnici mjere novoosnovana poduzeća koja nemaju tri zaključena godišnja financijska izvještaja, primjenjiva gornja granica iz točke 67. podtočke (e) podpodtočke i. izračunat će se na temelju trajanja postojanja poduzeća u trenutku kad je podnijelo zahtjev za potporu.

⁷⁵ Ako su korisnici mjere novoosnovana poduzeća koja nemaju evidenciju za cjelokupno prethodno razdoblje od dvanaest mjeseci, primjenjiva gornja granica iz točke 67. podtočke (e) podpodtočke ii. izračunat će se na temelju trajanja postojanja poduzeća u trenutku kad je podnijelo zahtjev za potporu.

⁷⁶ Relevantno obrazloženje moglo bi se odnositi na korisnike koji djeluju u sektorima koji su posebno pogođeni izravnim ili neizravnim posljedicama agresije, kao što su sankcije koje su uveli EU i njegovi međunarodni partneri te protumjere koje je primjerice poduzela Rusija. Te posljedice mogu uključivati poremećaje lanaca opskrbe ili nepodmirena plaćanja iz Rusije ili Ukrajine, povećane rizike od kibernetičkih napada ili rast cijena određenih ulaznih materijala ili sirovina zbog aktualne krize.

⁷⁷ Kako je definirano u Prilogu I. Uredbi o općem skupnom izuzeću.

⁷⁸ Plan likvidnosti može uključivati i obrtni kapital i troškove ulaganja. Komisija objašnjava da, dok je ova Komunikacija na snazi, države članice mogu na temelju ovog odjeljka odobriti dodatna državna jamstva korisnicima koji su već primili takvu potporu kako bi se u obzir uzele nove potrebe za likvidnošću koje nisu bile uključene u izvornu procjenu potreba za likvidnošću. Svaka takva potpora mora biti u skladu sa svim uvjetima iz ove Komunikacije i potrebno je osigurati da se iste potrebe za likvidnošću pokriju samo jednom.

- f. trajanje jamstva ograničeno je na najviše šest godina, osim ako je prilagođeno u skladu s točkom 67. podtočkom (c), a jamstvo ne smije premašiti:
- i. 90 % glavnice zajma ako gubitke proporcionalno i pod istim uvjetima snose kreditna institucija i država; ili
 - ii. 35 % glavnice zajma ako se gubici najprije pripisuju državi, a tek zatim kreditnoj instituciji (tj. jamstvo za prvi gubitak); i
 - iii. u oba navedena slučaja, ako se iznos zajma s vremenom smanji, na primjer zato što je započela otplata zajma, iznos pokriven jamstvom mora se proporcionalno smanjiti;
- g. Ako država članica dostavi odgovarajuće obrazloženje i odstupajući od točke 67. podtočaka (a), (e), (f) i (h), državno jamstvo može se izdati kao nenovčani financijski kolateral⁷⁹ središnjim drugim ugovornim stranama ili članovima sustava poravnanja radi pokrivanja novih potreba energetske poduzeća za likvidnošću koje proizlaze iz potrebe za davanjem financijskih kolaterala za aktivnosti trgovanja na energetskim tržištima. Pokriće tih nenovčanih jamstava iznimno može premašiti 90 %. Za ta nenovčana jamstva država članica mora:
- i. ako pokriće jamstva premašuje 90 %, pouzdanim i konkretnim dokazima dokazati da je takvo više pokriće potrebno i obvezati se da će provjeriti i redovito pratiti da krajnji korisnici navedene potrebe za likvidnošću ne mogu pokriti drugim izvorima unutarnjeg ili vanjskog financiranja, primjerice drugim vrstama potpore na temelju ove Komunikacije;
 - ii. opravdati iznos jamstava, koji ni u kojem slučaju ne smije premašiti iznos potreban za pokrivanje, u sljedećih 12 mjeseci, potreba za likvidnošću koje proizlaze iz potrebe za davanjem financijskih kolaterala za poravnane aktivnosti trgovanja na energetskim tržištima. Države članice moraju redovito preispitivati te potrebe;
 - iii. opravdati razdoblje za koje se odobrava jamstvo, koje mora biti ograničeno na razdoblje do 31. prosinca 2023., a ni u kojem slučaju ne smije biti dulje od razdoblja u kojem se takva jamstva smatraju visokolikvidnim kolateralom u skladu s Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 2022/2311 o izmjeni regulatornih tehničkih standarda utvrđenih u Delegiranoj uredbi (EU) br. 153/2013 u pogledu privremenih hitnih mjera povezanih sa zahtjevima za kolateral⁸⁰;
 - iv. dokazati kako će se pri utvrđivanju uvjeta za mobilizaciju jamstva dostatno voditi računa o problemu moralnog hazarda u vezi s korisnikom i financijskim posrednikom. To se posebno odnosi na povrat zajamčenih iznosa od krajnjeg korisnika, odnosno na uvjet da potraživanja države

⁷⁹ Kako je objašnjeno u bilješci 72. i za razliku od državnih jamstava za zajmove na temelju ovog odjeljka, koja su namijenjena za lakše pružanje likvidnosti izravno poduzetnicima, državna jamstva dana kao financijski kolateral u skladu s točkom 67. podtočkom (g) nenovčana su i daju se izravno središnjoj drugoj ugovornoj strani ili članu sustava poravnanja bez odnosnog instrumenta.

⁸⁰ Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/2311 od 21. listopada 2022. o izmjeni regulatornih tehničkih standarda utvrđenih u Delegiranoj uredbi (EU) br. 153/2013 u pogledu privremenih hitnih mjera povezanih sa zahtjevima za kolateral (SL L 307, 28.11.2022., str. 31.).

članice po imovini krajnjeg korisnika moraju biti istog ili višeg reda prvenstva kao ostali nepodmireni nadređeni dugovi i zajmovi krajnjeg korisnika;

- v. navesti iznose premija za takva jamstva, koji moraju biti barem jednaki iznosima premija za jamstva iz tablice u točki 67. podtočki (b) uvećanima za 200 baznih bodova a, ako središnja druga ugovorna strana ili član sustava poravnanja ne naplaćuje kamatnu stopu ili naknadu za nenovčanu poziciju kolaterala, mora se dodati osnovna stopa utvrđena u točki 70. podtočki (b);
- vi. osigurati da se poštuju i podtočke (d) i (i) točke 67. Opcija iz točke 67. podtočke (c) ne primjenjuje se i jamstvo se odnosi samo na potrebe za likvidnošću kako su definirane u točki 67. podtočki (g);
- h. jamstvo se odnosi na zajmove za ulaganja i/ili zajmove za obrtni kapital;
- i. jamstva se mogu odobriti izravno krajnjim korisnicima ili kreditnim i drugim financijskim institucijama kao financijskim posrednicima. Kreditne ili druge financijske institucije trebale bi u najvećoj mogućoj mjeri prenijeti pogodnosti državnih jamstava na krajnje korisnike. Financijski posrednik mora moći dokazati da primjenjuje mehanizam kojim se u najvećoj mogućoj mjeri osigurava prijenos pogodnosti na krajnje korisnike u obliku većeg volumena financiranja, rizičnijih portfelja, nižih zahtjeva za instrumente osiguranja, nižih premija za jamstvo ili nižih kamatnih stopa, nego što bi bio slučaj bez takvih državnih jamstava.

2.3. Potpora likvidnosti u obliku subvencioniranih zajmova

- (68) Kako bi se omogućio pristup likvidnosti poduzetnicima pogođenima aktualnom krizom, subvencionirane kamatne stope za ograničeno razdoblje i ograničeni iznos zajma mogu biti primjereno, potrebno i ciljano rješenje u sadašnjim okolnostima.
- (69) Za glavicu istog temeljnog zajma, zajmovi odobreni na temelju ovog odjeljka ne zbrajaju se s potporom dodijeljenom na temelju odjeljka 2.2. ove Komunikacije ni obrnuto. Zajmovi i jamstva odobreni na temelju ove Komunikacije mogu se zbrajati za različite zajmove ako ukupni iznos zajmova po korisniku ne prekoračuje pragove utvrđene u točki 67. podtočki (e) ili točki 70. podtočki (e). Korisniku se može istodobno odobriti više subvencioniranih zajmova na temelju ovog odjeljka ako ukupni iznos zajmova po korisniku ne prekoračuje gornje granice utvrđene u točki 70. podtočki (e).
- (70) Komisija će državnu potporu dodijeljenu u obliku subvencioniranih zajmova zbog aktualne krize smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - a. zajmovi nisu odobreni kreditnim ili drugim financijskim institucijama;
 - b. zajmovi se mogu odobriti po sniženim kamatnim stopama koje su barem jednake osnovnoj stopi (jednogodišnji IBOR ili ekvivalentna vrijednost koju objavi

Komisija⁸¹⁾ koja se primjenjivala 1. listopada 2022.⁸²⁾ ili u trenutku odobravanja potpore, uvećanoj za marže za kreditni rizik kako je utvrđeno u tablici u nastavku⁸³⁾:

Vrsta primatelja	Marža za kreditni rizik za prvu godinu	Marža za kreditni rizik od druge do treće godine	Marža za kreditni rizik od četvrte do šeste godine
MSP-ovi	25 baznih bodova ⁸⁴⁾	50 baznih bodova ⁸⁵⁾	100 baznih bodova
Velika poduzeća	50 baznih bodova	100 baznih bodova	200 baznih bodova

- c. kao alternativno rješenje države članice mogu, na temelju prethodne tablice, prijaviti programe u kojima rok dospijeća zajma i razina marži za kreditni rizik mogu biti prilagođeni, npr. tijekom cijelog trajanja zajma može se primjenjivati jedinstvena marža za kreditni rizik ako je veća od minimalne marže za kreditni rizik za prvu godinu za svaku vrstu korisnika, kako je prilagođena u skladu s rokom dospijeća zajma iz ovog stavka^{86) 87)};
- d. ugovori o zajmu potpisani su do 31. prosinca 2023. i ograničeni su na najviše šest godina, osim ako su prilagođeni u skladu s točkom 70. podtočkom (c);
- e. ukupni iznos zajmova po korisniku ne premašuje:
 - i. 15 % prosječnog ukupnog godišnjeg prometa koji je korisnik ostvario tijekom zadnja tri zaključena računovodstvena razdoblja⁸⁸⁾; ili
 - ii. 50 % troškova energije tijekom 12 mjeseci prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev za potporu⁸⁹⁾;

⁸¹⁾ Osnovne stope izračunane u skladu s Komunikacijom Komisije o reviziji metode za utvrđivanje referentnih kamatnih i diskontnih stopa (SL C 14, 19.1.2008., str. 6.) i objavljene na internetskim stranicama Glavne uprave za tržišno natjecanje na https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/reference-discount-rates-and-recovery-interest-rates_en.

⁸²⁾ Za zajmove odobrene do 31. prosinca 2022. može se koristiti osnovna stopa koja se primjenjivala na dan 1. veljače 2022.

⁸³⁾ Ako se za plaćanje kamata primjenjuje razdoblje počeka, potrebno je pridržavati se minimalnih kamatnih stopa iz točke 70. podtočke (b) i kamate se moraju obračunavati od prvog dana razdoblja počeka i kapitalizirati najmanje jednom godišnje. Trajanje ugovora o zajmu bit će ograničeno na najviše šest godina od trenutka odobrenja zajma, osim ako se prilagodi u skladu s točkom 70. podtočkom (c), i neće se premašiti ukupni iznos zajmova po korisniku iz točke 70. podtočke (e).

⁸⁴⁾ Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

⁸⁵⁾ Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

⁸⁶⁾ Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi iznositi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

⁸⁷⁾ Vidjeti sažetak sudske prakse o prilagodbi u skladu s točkom 70. podtočkom (c) objavljen na internetskim stranicama Glavne uprave za tržišno natjecanje na https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/ukraine_en.

⁸⁸⁾ Ako su korisnici mjere novoosnovana poduzeća koja nemaju tri zaključena godišnja financijska izvještaja, primjenjiva gornja granica utvrđena u točki 70. podtočki (e) podpodtočki i. izračunat će se na temelju trajanja postojanja poduzeća u trenutku kad je podnijelo zahtjev za potporu.

- iii. uz odgovarajuće obrazloženje koje država članica dostavi Komisiji (primjerice, o problemima s kojima se korisnik suočava u aktualnoj krizi)⁹⁰, iznos zajma može se povećati:
- kako bi se pokrile potrebe za likvidnošću: od trenutka dodjele za sljedećih 12 mjeseci za MSP-ove⁹¹ i za sljedećih šest mjeseci za velika poduzeća;
 - za velika poduzeća koja trebaju dati financijske kolaterale za aktivnosti trgovanja na energetskim tržištima, kako bi se pokrile potrebe za likvidnošću koje proizlaze iz tih aktivnosti od trenutka dodjele za sljedećih 12 mjeseci;
 - potrebe za likvidnošću trebale bi se utvrditi na temelju izjave korisnika⁹²;
 - potrebe za likvidnošću koje su već pokrivene mjerama potpore na temelju Privremenog okvira povezanog s pandemijom bolesti COVID-19 ne smiju se pokriti na temelju ove Komunikacije.
- f. zajmovi se odobravaju za ulaganja i/ili za obrtni kapital;
- g. zajmovi se mogu odobriti izravno krajnjim korisnicima ili kreditnim i drugim financijskim institucijama kao financijskim posrednicima. U tom slučaju kreditne ili druge financijske institucije trebale bi u najvećoj mogućoj mjeri prenijeti pogodnosti subvencioniranih kamatnih stopa za zajmove na krajnje korisnike. Financijski posrednik mora moći dokazati da primjenjuje mehanizam kojim se u najvećoj mogućoj mjeri osigurava prijenos pogodnosti na krajnje korisnike, a da se odobravanje subvencioniranih zajmova na temelju ovog odjeljka ne uvjetuje refinanciranjem postojećih zajmova.

2.4. Potpora za dodatne troškove zbog iznimno velikih povećanja cijena prirodnog plina i električne energije

- (71) Uz postojeće mogućnosti predviđene člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a i mogućnosti navedene u ovoj Komunikaciji, privremena potpora mogla bi ublažiti

⁸⁹ Ako su korisnici mjere novoosnovana poduzeća koja nemaju evidenciju za cjelokupno prethodno razdoblje od dvanaest mjeseci, primjenjiva gornja granica utvrđena u točki 70. podtočki (e) podpodtočki ii. izračunat će se na temelju trajanja postojanja poduzeća u trenutku kad je podnijelo zahtjev za potporu.

⁹⁰ Relevantno obrazloženje moglo bi se odnositi na korisnike koji djeluju u sektorima koji su posebno pogođeni izravnim ili neizravnim posljedicama ruske agresije, primjerice gospodarskim mjerama ograničavanja koje su poduzeli Unija i njezini međunarodni partneri te protumjerama koje je poduzela Rusija. Te posljedice mogu uključivati poremećaje lanaca opskrbe ili nepodmirena plaćanja iz Rusije ili Ukrajine, povećanu nestabilnost cijena na energetskim tržištima i povezane potrebe za kolateralom, povećane rizike od kibernetičkih napada ili rast cijena određenih ulaznih materijala ili sirovina zbog aktualne krize.

⁹¹ Kako je definirano u Prilogu I. Uredbi o općem skupnom izuzeću.

⁹² Plan likvidnosti može uključivati i obrtni kapital i troškove ulaganja. Komisija objašnjava da, dok je ova Komunikacija na snazi, države članice mogu na temelju ovog odjeljka odobriti dodatne subvencionirane zajmove korisnicima koji su već primili takvu potporu kako bi se u obzir uzele nove potrebe za likvidnošću koje nisu bile uključene u izvornu procjenu potreba za likvidnošću. Svaka takva potpora mora biti u skladu sa svim uvjetima iz ove Komunikacije i potrebno je osigurati da se iste potrebe za likvidnošću pokriju samo jednom.

posljedice iznimno velikih povećanja cijena prirodnog plina i električne energije koja je uzrokovala ruska agresija na Ukrajinu. Takva se potpora može dati poduzetnicima na temelju njihove sadašnje ili prošle potrošnje energije. U prvom slučaju potpora bi omogućila nastavak gospodarske djelatnosti najpogođenijih poduzetnika i po svojoj bi prirodi uključivala manje poticaja za štednju energije. U kontekstu nedostatne opskrbe plinom u EU-u važno je i zadržati znatne poticaje za smanjenje potražnje i postupno smanjenje potrošnje plina. Potporom na temelju prošle potrošnje energije moglo bi se očuvati tržišne poticaje za smanjenje potrošnje energije i pomoći poduzetnicima da prevladaju posljedice aktualne krize, pod uvjetom da korisnici ne smanje proizvodnju znatno više od onoga što je potrebno za ostvarenje ciljane uštede energije i/ili da jednostavno ne preusmjere potrošnju. Stoga se države članice pozivaju da od korisnika zatraže da preuzmu odgovarajuće obveze u tom smislu. Za svako prihvatljivo razdoblje države članice mogu uvesti program potpore na temelju sadašnje ili prošle potrošnje energije.

(72) Komisija će državnu potporu smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2023.⁹³;
- b. potpora se može dodijeliti u obliku izravnih bespovratnih sredstava, poreznih olakšica⁹⁴ i povoljnijih uvjeta plaćanja ili u drugim oblicima, kao što su povratni predujmovi, jamstva⁹⁵, zajmovi⁹⁶ i vlasnički kapital, pod uvjetom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prekoračuje primjenjive gornje granice intenziteta potpore i gornje granice potpore. Svi iznosi moraju biti bruto iznosi, tj. prije odbitka poreza ili drugih troškova;
- c. potpora dodijeljena u obliku povratnih predujmova, jamstava, zajmova ili drugih povratnih instrumenata može se konvertirati u druge oblike potpore, kao što su bespovratna sredstva, pod uvjetom da se konverzija izvrši do 30. lipnja 2024.;
- d. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim proračunom. Države članice mogu ograničiti potporu na djelatnosti kojima se podupiru određeni sektori od posebne važnosti za gospodarstvo ili za sigurnost i otpornost unutarnjeg tržišta, uzimajući u obzir, primjerice, kriterije za davanje prednosti ključnim nezaštićenim kupcima iz komunikacije „Štednja plina za sigurnu zimu”⁹⁷. Međutim, pri osmišljavanju takvih ograničenja treba imati u vidu široki spektar mogućih situacija te paziti da se njima na umjetan način ne ograniči baza potencijalnih korisnika;

⁹³ Odstupajući od toga, ako se potpora dodjeljuje tek nakon *ex post* provjere popratne dokumentacije korisnika, a država članica odluči ne uključiti mogućnost dodjele predujmova iz točke 74., potpora se može dodijeliti do 31. ožujka 2024. pod uvjetom da se poštuje prihvatljivo razdoblje definirano u točki 72. podtočki (e).

⁹⁴ Ako se potpora dodjeljuje u obliku porezne olakšice, porezna obveza u vezi s kojom se olakšica dodjeljuje mora nastati najkasnije 31. prosinca 2023.

⁹⁵ Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 67. podtočke (i).

⁹⁶ Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 70. podtočke (g).

⁹⁷ COM/2022/360 final, 20.7.2022.

- e. za potrebe ovog odjeljka prihvatljivi troškovi izračunavaju se na temelju potrošnje prirodnog plina (među ostalim, kao sirovine), električne energije te grijanja i hlađenja⁹⁸ izravno na prirodni plin ili električnu energiju koje je korisnik nabavio⁹⁹.

Maksimalni prihvatljivi trošak izračunava se prema sljedećoj formuli:

$$(p(t) - p(\text{ref}) * 1.5) * q,$$

pri čemu:

„t” označava određeni mjesec ili nekoliko uzastopnih mjeseci u razdoblju od 1. veljače 2022. do najkasnije 31. prosinca 2023. („prihvatljivo razdoblje”),

„ref” označava razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021. („referentno razdoblje”),

„p(t)” označava prosječnu cijenu po jedinici koju je korisnik potrošio u prihvatljivom razdoblju (npr. u EUR/MWh),

„p(ref)” označava prosječnu cijenu po jedinici koju je korisnik potrošio u referentnom razdoblju (npr. u EUR/MWh),

„q” označava količinu nabavljenu od vanjskih dobavljača koju je korisnik potrošio kao krajnji potrošač¹⁰⁰. Država članica može odrediti da je ta količina:

„q(t)”, tj. korisnikova potrošnja u prihvatljivom razdoblju, ili

„q(ref)”, tj. korisnikova potrošnja u referentnom razdoblju.

Od 1. rujna 2022. q ne smije premašiti 70 % korisnikove potrošnje u istom razdoblju 2021.

- f. ni u jednom trenutku ukupni iznos potpore po korisniku ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova, a ukupni iznos potpore po poduzetniku po državi članici ne premašuje 4 milijuna EUR;
- g. potpora dodijeljena na temelju ovog odjeljka može se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju odjeljka 2.1. ako se ne prekoračuju primjenjive gornje granice potpore po poduzetniku iz ovog odjeljka. Za isti obujam potrošnje potpora dodijeljena na temelju ovog odjeljka koja je izračunana na temelju prošle potrošnje („q(ref)”) ne smije se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju odjeljka 2.7.

⁹⁸ U slučaju mreža za centralizirano grijanje ili hlađenje možda neće uvijek biti moguće precizno odrediti kojim se gorivom služi centralni izvor. U takvim situacijama države članice mogu se osloniti na certifikate dobivene od operatera sustava centraliziranog grijanja ili procjene u kojima je navedena kombinacija izvora energije za predmetne mreže i na temelju tih informacija izračunati udio potrošnje grijanja/hlađenja koji može ispunjavati uvjete za naknadu na temelju ovog odjeljka.

⁹⁹ Za potrebe odjeljka 2.4. „korisnik” znači poduzetnik ili pravna osoba koja je dio poduzetnika.

¹⁰⁰ Poduzetnik to primjerice potkrepljuje odgovarajućim računom. U obzir se uzima samo energija koju su potrošili krajnji korisnici, isključujući prodaju i vlastitu proizvodnju. Ne uzima se obzir ni potrošnja energije u samom sektoru energije ni gubici nastali u procesu pretvorbe i distribucije energije.

- (73) U određenim situacijama može biti potrebna dodatna potpora korisnicima koji su ostvarili slabije gospodarske rezultate tijekom krize. Države članice mogu dodijeliti potporu koja premašuje vrijednosti izračunane na temelju točke 72. podtočke (f) ako su uz uvjete iz točke 72. podtočaka od (a) do (e) i podtočke (g) ispunjeni sljedeći uvjeti:
- a. ni u jednom trenutku ukupni iznos potpore po korisniku ne premašuje 40 % prihvatljivih troškova, a ukupni iznos potpore po poduzetniku po državi članici ne premašuje 100 milijuna EUR;
 - b. za korisnike koji su „poduzeća-veliki potrošači energije”¹⁰¹ ukupni iznos potpore po korisniku može se povećati na najviše 65 % prihvatljivih troškova, a ukupni iznos potpore po poduzetniku po državi članici ni u jednom trenutku ne smije premašiti 50 milijuna EUR. Korisnik usto mora dokazati da mu se EBITDA¹⁰² (isključujući potporu) u prihvatljivom razdoblju smanjila za najmanje 40 % u odnosu na referentno razdoblje ili da mu je EBITDA (isključujući potporu) u prihvatljivom razdoblju bila negativna;
 - c. za korisnike koji su „poduzeća-veliki potrošači energije” i djeluju u jednom ili više sektora ili podsektora iz Priloga I.¹⁰³, ukupni iznos potpore po korisniku može se povećati na najviše 80 % prihvatljivih troškova, a ukupni iznos potpore po poduzetniku po državi članici ni u jednom trenutku ne smije premašiti 150 milijuna EUR. Korisnik usto mora dokazati da mu se EBITDA (isključujući potporu) u prihvatljivom razdoblju smanjila za najmanje 40 % u odnosu na referentno razdoblje ili da mu je EBITDA (isključujući potporu) u prihvatljivom razdoblju bila negativna;
 - d. Za potporu dodijeljenu na temelju točke 73. podtočaka (a), (b) i (c), korisnikova EBITDA u prihvatljivom razdoblju, uključujući ukupnu potporu, ne smije premašiti 70 % njegove EBITDA-e u referentnom razdoblju. Ako je EBITDA u referentnom razdoblju bila negativna, potpora ne smije dovesti do povećanja EBITDA-e u prihvatljivom razdoblju iznad 0.
- (74) U skladu s ovim odjeljkom davatelj potpore može isplatiti predujam korisniku. Pritom se davatelj potpore može osloniti na procjene kriterija prihvatljivosti iz ovog odjeljka pod uvjetom da se poštuju gornje granice potpore iz ovog odjeljka. Davatelj potpore uspostavlja postupak za *ex post* provjeru relevantnih uvjeta prihvatljivosti i gornjih granica potpore na temelju stvarnih podataka i za povrat, najkasnije šest mjeseci nakon

¹⁰¹ „Poduzeće-veliki potrošač energije” je pravna osoba čija kupnja energenata (uključujući energente koji nisu prirodni plin ni električna energija) čini najmanje 3,0 % vrijednosti proizvodnje ili prometa, na temelju podataka iz financijskih izvještaja za kalendarsku godinu 2021. Alternativno, mogu se koristiti podaci za prvu polovinu 2022. i u tom se slučaju može smatrati da je korisnik „poduzeće-veliki potrošač energije” ako njegova kupnja energenata (uključujući energente koji nisu prirodni plin ni električna energija) čini najmanje 6,0 % vrijednosti proizvodnje ili prometa.

¹⁰² EBITDA znači dobit prije kamata, poreza, otpisa i amortizacije, isključujući jednokratna umanjjenja vrijednosti.

¹⁰³ U Prilogu I. navedeni su sektori i podsektori koji se smatraju posebno izloženima smanjenju konkurentnosti zbog energetske krize, pri čemu su intenzitet trgovine s trećim zemljama i intenzitet emisija u (pod)sektoru objektivne približne vrijednosti. Smatrat će se da korisnik djeluje u sektoru ili podsektoru iz Priloga I. ako je tako klasificiran u sektorskim nacionalnim računima ili ako je više od 50 % njegova prometa ili vrijednosti proizvodnje u 2021. ostvareno obavljanjem jedne ili više djelatnosti iz Priloga I.

kraja prihvatljivog razdoblja, svih iznosa potpore koji nisu isplaćeni u skladu s kriterijima prihvatljivosti ili prekoračuju gornje granice potpore.

2.5. Potpora za ubrzavanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora i skladištenja energije u kontekstu plana REPowerEU

- (75) Uz postojeće mogućnosti predviđene člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a, u kontekstu aktualne krize i plana REPowerEU¹⁰⁴ ključno je na troškovno učinkovit način ubrzati uvođenje energije iz obnovljivih izvora i povećati njezinu dostupnost kako bi se brzo smanjila ovisnost o uvozu fosilnih goriva, ubrzala energetska tranzicija i postigle niže i stabilnije cijene energije. Državne potpore za ubrzavanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora i izgradnje kapaciteta za skladištenje energije dio su primjerenog, potrebnog i ciljanog rješenja za smanjenje ovisnosti o uvezenim fosilnim gorivima u trenutačnoj situaciji. Zbog hitne potrebe da se omogući brza provedba projekata za brže uvođenje energije iz obnovljivih izvora i skladištenje energije, opravdano je privremeno uvesti određena pojednostavnjenja za provedbu mjera potpore radi provedbe plana REPowerEU.
- (76) Brže uvođenje energije iz obnovljivih izvora i skladištenje energije mogu zahtijevati dodatna ulaganja u energetska infrastrukturu, uključujući širenje mreže. U skladu s Obavijesti o pojmu potpore¹⁰⁵, na potporu energetskej infrastrukturi u okviru pravnog monopola ne primjenjuju se pravila o državnim potporama. U energetskom sektoru to je posebno važno za one države članice u kojima su izgradnja i rad određenih infrastruktura zakonom rezervirani isključivo za operatora prijenosnog sustava ili operatora distribucijskog sustava.

2.5.1. Potpora za ulaganje za ubrzavanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora i za skladištenje energije

- (77) Komisija će potporu za ulaganje za promicanje energije iz obnovljivih izvora i za skladištenje energije smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- a. potpora se dodjeljuje za jedno od sljedećeg:
- (i) ulaganja u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora kako je definirana u članku 2. točki 1. Direktive (EU) 2018/2001¹⁰⁶, uključujući proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora i goriva dobivenih od vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, ali isključujući proizvodnju električne energije iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora;

¹⁰⁴ COM/2022/230 final, 18. svibnja 2022.

¹⁰⁵ Vidjeti Obavijest Komisije o pojmu državne potpore iz članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 262, 19.7.2016., str. 1.). Budući da je pojam državne potpore objektivan pravni pojam koji je izravno definiran u Ugovoru (presuda Suda od 22. prosinca 2008., British Aggregates protiv Komisije, C-487/06 P, ECLI:EU: C:2008:757, točka 111.), stajalištima iznesenima u točkama od 373. do 375. ne dovodi se u pitanje način na koji pojam državne potpore tumače sudovi Unije (presuda Suda od 21. srpnja 2011., Alcoa Trasformazioni protiv Komisije, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, točka 125.); primarna referenca za tumačenje Ugovora uvijek je sudska praksa sudova Unije.

¹⁰⁶ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

- (ii) ulaganja u skladištenje električne¹⁰⁷ i toplinske energije¹⁰⁸ (i u kombinaciji s jednom od drugih vrsta ulaganja iz ovog odjeljka);
 - (iii) ulaganja u skladištenje vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, biogoriva, tekućih biogoriva, bioplina (uključujući biometan) i goriva iz biomase, od čega na godišnjoj osnovi najmanje 75 % potječe iz izravno povezanog postrojenja za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora, biogoriva, tekućih biogoriva, bioplina ili goriva iz biomase;
- b. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim obujmom kapaciteta i proračunom;
 - c. programi potpore mogu biti ograničeni na jednu ili više tehnologija obuhvaćenih točkom 77. podtočkom (a), ali njima se ne smiju stvarati umjetna ograničenja ni diskriminirati (na primjer, pri dodjeli licencijske, dozvola ili koncesijske, kad su potrebne);
 - d. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2025. Uz iznimku odobalnih vjetroelektrana, postrojenja moraju biti dovršena i puštena u rad u roku od 36 mjeseci od datuma dodjele. Program bi trebao uključivati djelotvoran sustav kazni u slučaju nepoštovanja tog roka;
 - e. potpora se dodjeljuje u obliku izravnih bespovratnih sredstava, povratnih predujmova, zajmova¹⁰⁹, jamstava¹¹⁰ ili poreznih olakšica, uključujući porezne kredite;
 - f. iznos potpore:
 - (i) određuje se u konkurentnom natječajnom postupku koji je otvoren, jasan, transparentan i nediskriminirajući, na temelju objektivnih unaprijed utvrđenih kriterija kojima se rizik od strateškog nadmetanja i nedostatnog odaziva svodi na najmanju moguću mjeru¹¹¹. Najmanje 70 % svih kriterija odabira koji se primjenjuju pri rangiranju ponuda mora biti definirano u smislu potpore po jedinici zaštite okoliša (npr.

¹⁰⁷ Skladištenje električne energije znači odgađanje krajnje upotrebe električne energije do trenutka kasnijeg od onog u kojem je proizvedena ili pretvorba električne energije u oblik energije koji se može pohraniti, skladištenje takve energije i naknadna ponovna pretvorba takve energije u električnu energiju.

¹⁰⁸ Skladištenje toplinske energije znači odgađanje krajnje upotrebe toplinske energije do trenutka kasnijeg od onog u kojem je proizvedena ili pretvorba električne ili toplinske energije u oblik energije koji se može pohraniti, skladištenje takve energije i, prema potrebi, naknadna pretvorba ili ponovna pretvorba takve energije u toplinsku energiju za krajnju upotrebu (tj. grijanje ili hlađenje).

¹⁰⁹ Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 70. podtočke (g).

¹¹⁰ Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 67. podtočke (i).

¹¹¹ Obujam kapaciteta obuhvaćen natječajnim postupkom mora se odrediti tako da natječajni postupak doista bude konkurentan. Država članica mora dokazati da je vjerojatno da će obujam iz natječaja biti usklađen s potencijalnom ponudom projekata. To može učiniti upućivanjem na prethodne dražbe, tehnološke ciljeve iz nacionalnog energetskog i klimatskog plana ili uvođenjem mehanizma zaštite ako postoji rizik od nedostatnog odaziva na natječaj. U slučaju opetovanog nedostatnog odaziva na konkurentne natječajne postupke država članica mora uvesti korektivne mjere za sve buduće programe koje Komisiji prijavi za istu tehnologiju.

EUR po toni smanjenja emisija CO₂) ili potpore po jedinici proizvodnje energije ili instaliranog kapaciteta proizvodnje energije; ili

- (ii) administrativno određuje država članica na temelju podataka o troškovima ulaganja za svaki projekt koji prima potporu;
- g. potpora za solarne fotonaponske elektrane, kopnene i odobalne vjetroelektrane te hidroelektrane dodjeljuje se samo u konkurentnom natječajnom postupku u skladu s točkom 77. podtočkom (f) podpodtočkom i.
- h. odstupajući od prethodno navedene točke 77. podtočke (g), konkurentni natječajni postupak nije obvezan za solarne fotonaponske elektrane, kopnene i odobalne vjetroelektrane te hidroelektrane ako potpora dodijeljena po poduzetniku po projektu ne premašuje 30 milijuna EUR, a projekti koji primaju potporu mali su projekti koji su definirani kao:
 - (i) projekti s instaliranim kapacitetom od najviše 1 MW; ili
 - (ii) projekti s instaliranim kapacitetom od najviše 6 MW ako su u stopostotnom vlasništvu MSP-ova ili zajednica obnovljive energije; ili
 - (iii) samo za proizvodnju energije iz vjetra, projekti s instaliranim kapacitetom od najviše 18 MW ako su u stopostotnom vlasništvu malih poduzeća i mikropoduzeća ili zajednica obnovljive energije;
- u takvoj se situaciji potpora administrativno određuje na temelju točke 77. podtočke (f) podpodtočke ii.;
- i. intenzitet potpore ne premašuje:
 - (i) 100 % ukupnih troškova ulaganja ako je potpora utvrđena u konkurentnom natječajnom postupku na temelju točke 77. podtočke (f) podpodtočke i.; ili
 - (ii) 45 % ukupnih troškova ulaganja ako je potpora administrativno određena na temelju točke 77. podtočke (f) podpodtočke ii.; intenzitet potpore može se povećati za 20 postotnih bodova za potporu koja se dodjeljuje malim poduzećima i za 10 postotnih bodova za potporu koje se dodjeljuje srednjim poduzećima;
- j. ako se potpora dodjeljuje za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora ili za dobivanje goriva iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora¹¹², država članica mora osigurati da su vodik i goriva dobivena iz vodika proizvedena iz obnovljivih izvora energije u skladu s metodologijama za obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu utvrđenima u Direktivi (EU) 2018/2001 i njezinim provedbenim ili delegiranim aktima;
- k. ako se potpora dodjeljuje za proizvodnju biogoriva, tekućih biogoriva, bioplina (uključujući biometan) i goriva iz biomase, država članica mora osigurati da goriva za koja se potpora dodjeljuje zadovoljavaju kriterije održivosti i uštede emisija

¹¹² Tekuća i plinovita goriva dobivena iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, čiji energetski sadržaj potječe iz obnovljivih izvora koji nisu biomasa.

stakleničkih plinova iz Direktive (EU) 2018/2001 i njezinih provedbenih ili delegiranih akata;

- l. potpora se dodjeljuje za novoinstalirane ili obnovljene kapacitete¹¹³. Iznos potpore ne ovisi o proizvodnji energije. U slučaju obnovljenih kapaciteta, za potporu su prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s obnovljenim kapacitetom;
- m. potpora iz ovog odjeljka može se zbrajati s bilo kojom drugom državnom potporom (osim s potporom iz odjeljka 2.5.2. ove Komunikacije) ili sa sredstvima kojima se upravlja na središnjoj razini, pod uvjetom da se te mjere odnose na različite prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi. Potpora se može zbrajati s državnom potporom (osim s potporom iz odjeljka 2.5.2. ove Komunikacije) ili sa sredstvima kojima se upravlja na središnjoj razini u vezi s istim prihvatljivim troškovima, koji se djelomično ili potpuno preklapaju, samo ako takvo zbrajanje ne dovodi do premašivanja primjenjivog intenziteta potpore iz točke 77. podtočke (i)¹¹⁴;
- n. potpora iz ovog odjeljka može se zbrajati s potporom iz odjeljka 2.5.2. ove Komunikacije samo ako je ta mogućnost predviđena u prijavljenom programu potpore u trenutku njegove prve prijave;
- o. potpora se može dodijeliti za ulaganja za koja su radovi započeli 9. ožujka 2023., uz iznimku ulaganja prihvatljivih na temelju prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama, za koja radovi mogu započeti 20. srpnja 2022.; za projekte koji su započeli prije 9. ožujka 2023. ili prije 20. srpnja 2022. za ulaganja prihvatljiva na temelju prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama, potpora se može dodijeliti ako je to potrebno kako bi se ulaganja znatno ubrzala ili kako bi se proširio njihov opseg. U tim su slučajevima za potporu prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s ubrzavanjem rada ili proširenjem opsega;
- p. potpora mora korisnika potaknuti da provede ulaganje koje inače ne bi proveo ili bi ga proveo na ograničen ili drukčiji način. Komisija smatra da bi, s obzirom na iznimne gospodarske izazove s kojima se poduzetnici suočavaju zbog aktualne krize, u slučaju neuvođenja potpore korisnici u pravilu nastavili sa svojim djelatnostima bez promjena, pod uvjetom da se time ne krši pravo Unije;
- q. država članica mora osigurati poštovanje načela nenanošenja bitne štete.

2.5.2. Operativna potpora za ubrzavanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora i za skladištenje energije

(78) Komisija će operativnu potporu za promicanje energije iz obnovljivih izvora i za skladištenje energije smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. potpora se dodjeljuje za jedno od sljedećeg:

¹¹³ Obnova kapaciteta znači obnavljanje elektrana koje proizvode energiju iz obnovljivih izvora, uključujući potpunu ili djelomičnu zamjenu postrojenja ili pogonskih sustava i opreme za potrebe zamjene kapaciteta ili povećanja učinkovitosti ili kapaciteta postrojenja.

¹¹⁴ Ako država članica dopusti takvo zbrajanje, mora za svaku mjeru precizirati metodu za postizanje usklađenosti s uvjetima iz ove točke.

- (i) proizvodnju energije iz obnovljivih izvora kako je definirana u članku 2. točki 1. Direktive (EU) 2018/2001, uključujući proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora i goriva dobivenih od vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, ali isključujući proizvodnju električne energije iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora;
 - (ii) upravljanje skladištenjem električne¹¹⁵ i toplinske energije¹¹⁶ (i u kombinaciji s jednom od drugih vrsta ulaganja iz ovog odjeljka);
 - (iii) upravljanje skladištenjem vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, biogoriva, tekućih biogoriva, bioplina (uključujući biometan) i goriva iz biomase, od čega na godišnjoj osnovi najmanje 75 % potječe iz izravno povezanog postrojenja za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora, biogoriva, tekućih biogoriva, bioplina ili goriva iz biomase;
- b. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim obujmom kapaciteta ili proizvodnje i proračunom;
 - c. programi potpore mogu biti ograničeni na jednu ili više tehnologija obuhvaćenih točkom 78. podtočkom (a), ali njima se ne smiju stvarati umjetna ograničenja ni diskriminirati (na primjer, pri dodjeli licencija, dozvola ili koncesija, kad su potrebne);
 - d. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2025. Uz iznimku odobalnih vjetroelektrana, postrojenja moraju biti dovršena i puštena u rad u roku od 36 mjeseci od datuma dodjele. Program bi trebao uključivati djelotvoran sustav kazni u slučaju nepoštovanja tog roka;
 - e. potpora se dodjeljuje u obliku dvosmjernih ugovora za kompenzaciju razlike¹¹⁷, u odnosu na proizvodnju energije postrojenja i s maksimalnim trajanjem ugovora od 20 godina nakon početka rada postrojenja koje prima potporu¹¹⁸;
 - f. iznos potpore određuje se:
 - (i) u konkurentnom natječajnom postupku koji je otvoren, jasan, transparentan i nediskriminirajući, na temelju objektivnih unaprijed utvrđenih kriterija kojima se rizik od strateškog nadmetanja i nedostatnog odaziva svodi na najmanju moguću mjeru¹¹⁹. Najmanje

¹¹⁵ Kako je definirano u bilješci 107.

¹¹⁶ Kako je definirano u bilješci 108.

¹¹⁷ Dvosmjerni ugovor za kompenzaciju razlike znači ugovor koji su potpisali operater elektrane i druga strana, obično javno tijelo, kojim se propisuje minimalna naknada i ograničuje prekomjerna naknada. Ugovorom se nastoje očuvati poticaji za rad i učinkovito sudjelovanje elektrane na energetskim tržištima.

¹¹⁸ Isplate potpore na temelju ugovora moraju biti ograničene na 20 godina, ali države članice mogu zahtijevati od postrojenja da nastave s povratom na temelju ugovora sve dok postrojenje koje prima potporu radi.

¹¹⁹ Obujam kapaciteta ili proizvodnje obuhvaćen natječajnim postupkom mora se odrediti tako da natječajni postupak doista bude konkurentan. Država članica mora dokazati da je vjerojatno da će obujam iz natječaja biti usklađen s potencijalnom ponudom projekata. To može učiniti upućivanjem na prethodne dražbe, tehnološke ciljeve iz nacionalnog energetskog i klimatskog plana ili uvođenjem mehanizma zaštite ako postoji rizik od nedostatnog odaziva na natječaj. U slučaju opetovanog nedostatnog odaziva na konkurentne natječajne postupke država članica mora uvesti korektivne mjere za sve buduće programe koje Komisiji prijavi za istu tehnologiju.

70 % svih kriterija odabira koji se primjenjuju pri rangiranju ponuda mora biti definirano u smislu potpore po jedinici zaštite okoliša (npr. EUR po toni smanjenja emisija CO₂) ili potpore po jedinici proizvodnje energije ili kapaciteta proizvodnje energije; ili

- (ii) tako da izvršnu cijenu administrativno odredi nadležno regulatorno tijelo za energiju¹²⁰ kako bi se pokrili očekivani neto troškovi, uključujući procijenjeni ponderirani prosječni trošak kapitala, te uzimajući u obzir sve glavne prihode i sve već primljene potpore;
- g. potpora za proizvodnju električne energije iz solarne fotonaponske energije, energije vjetra na kopnu i moru te hidroenergije dodjeljuje se samo u konkurentnom natječajnom postupku u skladu s točkom 78. podtočkom (f) podpodtočkom i.;
- h. odstupajući od prethodno navedene točke 78. podtočke (g), konkurentni natječajni postupak nije obavezan za proizvodnju električne energije iz solarne fotonaponske energije, energije vjetra na kopnu i moru te hidroenergije ako potpora dodijeljena po poduzetniku po projektu ne premašuje 30 milijuna EUR, a projekti koji primaju potporu mali su projekti koji su definirani kao:
- (i) projekti s instaliranim kapacitetom od najviše 1 MW; ili
 - (ii) projekti s instaliranim kapacitetom od najviše 6 MW ako su u stopostotnom vlasništvu MSP-ova ili zajednica obnovljive energije; ili
 - (iii) samo za proizvodnju energije iz vjetra, projekti s instaliranim kapacitetom od najviše 18 MW ako su u stopostotnom vlasništvu malih poduzeća i mikropoduzeća ili zajednica obnovljive energije;
- u takvoj se situaciji potpora određuje administrativno na temelju točke 78. podtočke (f) podpodtočke ii.;
- i. potpora mora biti osmišljena tako da se spriječi svako neopravdano narušavanje učinkovitog funkcioniranja tržišta, a posebno da se očuvaju učinkoviti poslovni poticaji i cjenovni signali. Točnije, korisnike ne bi trebalo poticati da svoju proizvodnju nude po cijenama nižima od svojih graničnih troškova i ne smiju primati potporu za proizvodnju u razdobljima u kojima je tržišna vrijednost te proizvodnje negativna¹²¹;
- j. ako se potpora dodjeljuje za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora ili za dobivanje goriva iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora¹²², država članica mora osigurati da su vodik i goriva dobivena iz vodika proizvedena iz obnovljivih

¹²⁰ „Regulatorno tijelo” znači regulatorno tijelo koje je odredila svaka država članica na temelju članka 57. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944 (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

¹²¹ Mala postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora mogu dobiti potporu u obliku izravne zaštite cijena koja pokriva sve troškove rada i kojom se od njih ne zahtijeva da prodaju električnu energiju na tržištu, u skladu s izuzećem iz članka 4. stavka 3. Direktive (EU) 2018/2001. Postrojenja će se smatrati malima ako je njihov kapacitet ispod primjenjivog praga iz članka 5. Uredbe (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka) (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.).

¹²² Tekuća i plinovita goriva dobivena iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, čiji energetska sadržaj potječe iz obnovljivih izvora koji nisu biomasa.

izvora energije u skladu s metodologijama za obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu utvrđenima u Direktivi (EU) 2018/2001 i njezinim provedbenim ili delegiranim aktima;

- k. ako se potpora dodjeljuje za proizvodnju biogoriva, tekućih biogoriva, bioplina (uključujući biometan) i goriva iz biomase, država članica mora osigurati da goriva za koja se potpora dodjeljuje zadovoljavaju kriterije održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova iz Direktive (EU) 2018/2001 i njezinih provedbenih ili delegiranih akata;
 - l. potpora se dodjeljuje za novoinstalirane ili obnovljene kapacitete¹²³;
 - m. potpora iz ovog odjeljka može se zbrajati s bilo kojom drugom državnom potporom ili sredstvima kojima se upravlja na središnjoj razini, pod uvjetom da se te mjere odnose na različite prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi. Potpora se može zbrajati s državnom potporom ili sredstvima kojima se upravlja na središnjoj razini u vezi s istim prihvatljivim troškovima, koji se djelomično ili potpuno preklapaju, samo ako takvo zbrajanje ne dovodi do premašivanja 100 % očekivanih neto troškova kako su definirani u točki 78. podtočki (f) podpodtočki ii.¹²⁴;
 - n. potpora se može dodijeliti za postrojenja za koja su radovi započeli 9. ožujka 2023., uz iznimku ulaganja prihvatljivih na temelju prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama, za koja radovi mogu započeti 20. srpnja 2022.; za projekte koji su započeli prije 9. ožujka 2023. ili prije 20. srpnja 2022. za ulaganja prihvatljiva na temelju prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama, potpora se može dodijeliti ako je to potrebno kako bi se ulaganja znatno ubrzala ili kako bi se proširio njihov opseg. U tim su slučajevima za potporu prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s ubrzavanjem rada ili proširenjem opsega;
 - o. potpora mora korisnika potaknuti da obavlja djelatnost koju inače ne bi obavljao ili bi je obavljao na ograničen ili drukčiji način. Komisija smatra da bi, s obzirom na iznimne gospodarske izazove s kojima se poduzetnici suočavaju zbog aktualne krize, u slučaju neuvođenja potpore korisnici u pravilu nastavili sa svojim djelatnostima bez promjena, pod uvjetom da se time ne krši pravo Unije;
 - p. država članica mora osigurati poštovanje načela nenanošenja bitne štete.
- (79) Komisija će smatrati da je potpora za povećanje maksimalnog kapaciteta proizvodnje električne energije postojećih postrojenja bez poduzimanja daljnjih ulaganja spojiva s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- a. postojeće postrojenje priključeno je na mrežu do 1. listopada 2022. i primalo je potporu koju je Komisija odobrila na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a ili koja je izuzeta od obveze prijave;

¹²³ Kako je definirano u bilješci 113.

¹²⁴ Ako država članica dopusti takvo zbrajanje, mora za svaku mjeru precizirati metodu za postizanje usklađenosti s uvjetima iz ove točke.

- b. potpora je nužna za povećanje maksimalnog kapaciteta postojećih postrojenja do najviše 1 MW ili ekvivalentnog kapaciteta po postrojenju bez dodatnih ulaganja;
- c. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2023., a prihvatljivo razdoblje za potporu u okviru mjere potpore završava 31. prosinca 2024.;
- d. potpora ispunjava uvjete iz točke 78. podtočaka (a), (b), (c), (e), (i) i (j);
- e. potpora u okviru ove mjere ne smije se zbrajati s drugom potporom za isti dodatni kapacitet.

2.6. Potpora za dekarbonizaciju industrijskih proizvodnih procesa elektrifikacijom i/ili upotrebom vodika iz obnovljivih izvora i vodika proizvedenog uz korištenje električne energije koji ispunjava određene uvjete te za mjere energetske učinkovitosti

- (80) Uz postojeće mogućnosti dostupne u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a, u kontekstu aktualne krize i plana REPowerEU ključno je olakšati ulaganja u dekarbonizaciju industrijskih djelatnosti kako bi se brzo smanjila ovisnost o uvozu fosilnih goriva. Ubrzavanje elektrifikacije i mjera energetske učinkovitosti u industriji, kao i uvođenje tehnologija na bazi vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora i vodika proizvedenog uz korištenje električne energije koji ispunjava uvjete iz točke 81. podtočke (i) ili goriva dobivenih iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora koja ispunjavaju uvjete iz točke 81. podtočke (h) dio su primjerenog, potrebnog i ciljanog rješenja za smanjenje ovisnosti o uvezenim fosilnim gorivima.
- (81) Komisija će smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a potporu za ulaganja koja vode i. znatnom smanjenju emisija stakleničkih plinova iz industrijskih djelatnosti koje se trenutačno oslanjaju na fosilna goriva kao izvor energije ili sirovinu ili ii. znatnom smanjenju potrošnje energije u industrijskim djelatnostima i procesima, ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
 - a. potpora se dodjeljuje na temelju programa s procijenjenim proračunom;
 - b. maksimalni iznos pojedinačne potpore koja se može dodijeliti po poduzetniku u načelu ne smije premašiti 10 % ukupnog proračuna raspoloživog za takav program ili 200 milijuna EUR. Ako joj država članica dostavi odgovarajuće obrazloženje na ocjenu, Komisija može prihvatiti programe kojima se predviđa dodjela pojedinačnih potpora koje premašuju 10 % ukupnog proračuna raspoloživog za program;
 - c. potpora se dodjeljuje u obliku izravnih bespovratnih sredstava, povratnih predujmova, zajmova¹²⁵, jamstava¹²⁶ ili poreznih olakšica, uključujući porezne kredite;
 - d. ulaganje¹²⁷ korisniku mora omogućiti da učini jedno ili oboje od sljedećeg:

¹²⁵ Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 70. podtočke (g).

¹²⁶ Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 67. podtočke (i).

- (i) smanji za najmanje 40 % u usporedbi sa stanjem prije potpore izravne emisije stakleničkih plinova iz svojeg industrijskog postrojenja koje se trenutačno oslanja na fosilna goriva kao izvor energije ili sirovinu, i to elektrifikacijom proizvodnih procesa ili prelaskom na upotrebu vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora i vodika proizvedenog uz korištenje električne energije koji ispunjava uvjete iz točke 81. podtočaka (g) i (i) ili goriva dobivenih iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora koja ispunjavaju uvjete iz točke 81. podtočke (h), kao zamjene za fosilna goriva; za potrebe provjere smanjenja emisija stakleničkih plinova u obzir treba uzeti i stvarne emisije nastale izgaranjem biomase¹²⁸;
 - (ii) smanji za najmanje 20 % u usporedbi sa stanjem prije potpore potrošnju energije u industrijskim postrojenjima za djelatnosti za koje je dodijeljena potpora¹²⁹;
- e. kad je riječ o ulaganjima koja se odnose na djelatnosti obuhvaćene sustavom trgovanja emisijama, potpora mora dovesti do smanjenja emisija stakleničkih plinova korisnikovih postrojenja na razinu ispod relevantnih referentnih vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica utvrđenih u Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2021/447¹³⁰;
 - f. cilj potpore ne smije biti financiranje povećanja ukupnog proizvodnog kapaciteta korisnika. Time se ne dovode u pitanje ograničena povećanja kapaciteta koja su tehnički nužna. Pretpostavlja se da je to slučaj s povećanjima kapaciteta za najviše 2 % u usporedbi sa stanjem prije potpore;
 - g. ako se potpora dodjeljuje za ulaganje u dekarbonizaciju industrije upotrebom vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, država članica mora osigurati da je upotrijebljeni vodik proizveden iz obnovljivih izvora energije u skladu s metodologijama utvrđenima za obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu u Direktivi (EU) 2018/2001 i njezinim provedbenim ili delegiranim aktima;
 - h. ako se potpora dodjeljuje za ulaganje u dekarbonizaciju industrije koje uključuje upotrebu goriva dobivenih iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, ta goriva ispunjavaju sljedeće kumulativne zahtjeve:
 - (i) riječ je o tekućim i plinovitim gorivima dobivenima iz vodika proizvedenog iz obnovljivih izvora, čiji energetska sadržaj potječe iz obnovljivih izvora koji nisu biomasa;

¹²⁷ Potpora za ulaganje čiji je cilj smanjenje izravnih emisija stakleničkih plinova ili potrošnje energije, uključujući smanjenje ispod pragova iz točke 81. podtočke (d) ove Komunikacije, može se izuzeti od obveze prijave pod uvjetom da se poštuju pravila iz Uredbe o općem skupnom izuzeću.

¹²⁸ Smanjenje izravnih emisija stakleničkih plinova mora se mjeriti u odnosu na prosječne izravne emisije stakleničkih plinova tijekom pet godina prije podnošenja zahtjeva za potporu (prosječne godišnje emisije).

¹²⁹ Smanjenje potrošnje energije mora se mjeriti u odnosu na potrošnju energije tijekom pet godina prije podnošenja zahtjeva za potporu (prosječna godišnja potrošnja).

¹³⁰ Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/447 od 12. ožujka 2021. o utvrđivanju revidiranih referentnih vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za razdoblje od 2021. do 2025. na temelju članka 10.a stavka 2. Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 87, 15.3.2021., str. 29.).

- (ii) tijekom životnog ciklusa omogućuju uštede emisija stakleničkih plinova od najmanje 70 % u odnosu na vrijednost za usporedno fosilno gorivo od 94 g CO₂eq/MJ i
 - (iii) proizvedena su u skladu s metodologijama utvrđenima za obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu u Direktivi (EU) 2018/2001 i njezinim provedbenim ili delegiranim aktima.
- i. potpora se može dodijeliti i za ulaganje u dekarbonizaciju industrije koje uključuje upotrebu vodika proizvedenog uz korištenje električne energije u jednom od sljedećih slučajeva:
- (i) vodik se proizvodi samo u satima u kojima je marginalna jedinica za proizvodnju energije u zoni trgovanja u kojoj se elektrolizator nalazi u razdobljima obračuna odstupanja u kojima se troši električna energija postrojenja za proizvodnju električne energije iz nefosilnih izvora; vodik proizveden u tim satima koji se već računa kao vodik proizveden iz obnovljivih izvora u smislu točke 81. podtočke (g) ne može se računati drugi put u okviru ovog odjeljka;
 - (ii) alternativno, vodik se proizvodi iz električne energije preuzete iz mreže, a elektrolizator proizvodi vodik tijekom broja sati pri punom opterećenju koji je jednak ili manji od broja sati u kojima su marginalnu cijenu električne energije u zoni trgovanja utvrdila postrojenja koja proizvode električnu energiju iz nefosilnih izvora; vodik proizveden tijekom broja sati pri punom opterećenju koji je jednak ili manji od broja sati u kojima su marginalnu cijenu električne energije u zoni trgovanja utvrdila postrojenja koja proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora i koji je već uračunat kao vodik proizveden iz obnovljivih izvora u smislu točke 81. podtočke (g) ne može se računati drugi put u okviru ovog odjeljka;
 - (iii) alternativno, država članica mora osigurati da upotrijebljeni vodik proizveden uz korištenje električne energije tijekom životnog ciklusa omogući uštede emisija stakleničkih plinova od najmanje 70 % u odnosu na vrijednost za usporedno fosilno gorivo od 94 g CO₂eq/MJ i da potječe iz nefosilnih izvora. Metoda izračuna emisija stakleničkih plinova koje se pripisuju električnoj energiji ne bi trebala dovesti do povećane potrošnje fosilnih goriva, u skladu s ciljevima plana REPowerEU. Za potrebe ovog odjeljka može se upotrebljavati samo udio proizvedenog vodika koji odgovara prosječnom udjelu električne energije iz postrojenja za proizvodnju električne energije iz nefosilnih izvora, u zemlji proizvodnje, kako je izmjeren dvije godine prije predmetne godine. Udio vodika proizvedenog u skladu s ovom točkom koji odgovara prosječnom udjelu električne energije iz postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora u zemlji proizvodnje, kako je izmjeren dvije godine prije predmetne godine, ne može se računati drugi put u okviru ovog odjeljka ako je već uračunat kao vodik proizveden iz obnovljivih izvora u smislu točke 81. podtočke (g);

- j. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2025. i podliježe uvjetu da postrojenje ili oprema koji će se financirati ulaganjem moraju biti dovršeni i pušteni u rad u roku od 36 mjeseci od datuma dodjele. Program bi trebao uključivati djelotvoran sustav kazni u slučaju nepoštovanja tog roka;
- k. potpora se može dodijeliti za ulaganja za koja su radovi započeli 9. ožujka 2023., uz iznimku ulaganja prihvatljivih na temelju prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama, za koja radovi mogu započeti 20. srpnja 2022.; za projekte koji su započeli prije 9. ožujka 2023. ili 20. srpnja 2022. za ulaganja prihvatljiva na temelju prethodnog privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama, potpora se može dodijeliti ako je to potrebno kako bi se ulaganja znatno ubrzala ili kako bi se proširio njihov opseg. U tim su slučajevima za potporu prihvatljivi samo dodatni troškovi povezani s ubrzavanjem rada ili proširenjem opsega;
- l. potpora se ne smije dodjeljivati za puku usklađenost s primjenjivim normama Unije¹³¹;
- m. potpora mora korisnika potaknuti da provede ulaganje koje inače ne bi proveo ili bi ga proveo na ograničen ili drukčiji način. Komisija smatra da bi, s obzirom na iznimne gospodarske izazove s kojima se poduzetnici suočavaju zbog aktualne krize, u slučaju neuvođenja potpore korisnici u pravilu nastavili sa svojim djelatnostima bez promjena, pod uvjetom da se time ne krši pravo Unije; smatra se da bi korisnici nastavili sa svojim djelatnostima bez promjena za ulaganja iz točke 81. podtočke (d) podpodtočke i.;
- n. prihvatljivi troškovi su razlika između troškova projekta iz točke 81. podtočke (d) i ušteda troškova ili dodatnih prihoda, u usporedbi sa stanjem bez potpore, tijekom trajanja ulaganja. Program mora biti osmišljen tako da se omogući uzimanje u obzir neočekivane dobiti, npr. u razdobljima iznimno visokih cijena električne energije ili prirodnog plina, primjerice uspostavom unaprijed definiranog mehanizma povrata sredstava. Intenzitet potpore ne smije premašiti 40 % prihvatljivih troškova. Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za potporu koja se dodjeljuje srednjim poduzećima i za 20 postotnih bodova za potporu koja se dodjeljuje malim poduzećima. Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja kojima se postiže smanjenje izravnih emisija stakleničkih plinova od najmanje 55 % ili smanjenje potrošnje energije od najmanje 25 % u usporedbi sa stanjem prije ulaganja¹³²;
- o. kao alternativa točki 81. podtočki (n), iznos potpore određuje se u konkurentnom natječajnom postupku koji je otvoren, jasan, transparentan i nediskriminirajući, na

¹³¹ Norma Unije znači: (a) obvezna norma Unije kojom se utvrđuju razine koje pojedini poduzetnici trebaju postići u smislu zaštite okoliša, isključujući norme ili ciljeve utvrđene na razini Unije koji su obvezujući za države članice, ali ne i za pojedinačne poduzetnike; (b) obveza primjene najboljih raspoloživih tehnika (NRT), kako su definirane u Direktivi 2010/75/EU, i osiguravanja da razine emisija onečišćujućih tvari nisu više nego što bi bile uz primjenu NRT-a; ako su razine emisija povezane s NRT-om utvrđene u provedbenim aktima donesenima na temelju Direktive 2010/75/EU ili drugih primjenjivih direktiva, te će razine biti primjenjive za potrebe ove Komunikacije; ako su te razine izražene kao raspon, primjenjivat će se vrijednost prvog postizanja razina u skladu s NRT-om za predmetnog poduzetnika.

¹³² Smanjenje izravnih emisija stakleničkih plinova ili potrošnje energije mora se mjeriti u odnosu na prosječne izravne emisije stakleničkih plinova ili potrošnju energije tijekom pet godina prije podnošenja zahtjeva za potporu (prosječne godišnje emisije/prosječna godišnja potrošnja).

temelju objektivnih unaprijed utvrđenih kriterija kojima se rizik od strateškog nadmetanja svodi na najmanju moguću mjeru. Najmanje 70 % svih kriterija odabira koji se primjenjuju pri rangiranju ponuda mora biti definirano u smislu potpore po jedinici zaštite okoliša (npr. EUR po toni smanjenja emisija CO₂ ili EUR po jedinici uštede energije). Proračun povezan s natječajnim postupkom mora biti obvezujuće ograničenje u smislu da se može očekivati da neće svi sudionici postupka dobiti potporu;

- p. kao dodatna alternativa točki 81. podtočkama (n) i (o), prihvatljivi troškovi mogu odgovarati troškovima ulaganja povezanim s projektom iz točke 81. podtočke (d), posebno troškovima opreme, strojeva ili postrojenja potrebnih za elektrifikaciju, prelazak na vodik ili goriva dobivena iz vodika ili povećanje energetske učinkovitosti. U takvoj situaciji intenzitet potpore ne smije premašiti 60 % prihvatljivih troškova za ulaganja iz točke 81. podtočke (d) podpodtočke i., osim za projekte elektrifikacije. Za projekte elektrifikacije i za ulaganja iz točke 81. podtočke (d) podpodtočke ii. intenzitet potpore ne smije premašiti 30 % prihvatljivih troškova;
- q. potpora iz ovog odjeljka može se zbrajati s bilo kojom drugom državnom potporom ili sredstvima kojima se upravlja na središnjoj razini, pod uvjetom da se te mjere odnose na različite prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi;
- r. potpora dodijeljena u skladu s točkom 81. podtočkama (n) i (o) može se zbrajati s drugom potporom ili sredstvima kojima se upravlja na središnjoj razini u vezi s prihvatljivim troškovima koji se preklapaju, pod uvjetom da se ne premaši najveći iznos potpore dopušten u skladu s točkom 81. podtočkama (n) i (o);
- s. potpora dodijeljena u skladu s točkom 81. podtočkom (p) može se zbrajati s drugom potporom ili sredstvima Unije kojima se upravlja na središnjoj razini u vezi s prihvatljivim troškovima koji se preklapaju, pod uvjetom da se ne premaši najviši intenzitet potpore i/ili iznos potpore koji se primjenjuje na temelju relevantnih pravila. Ukupni iznos potpore ni u kojem slučaju ne smije premašiti 100 % prihvatljivih troškova.

2.7. Potpora za dodatno smanjenje potrošnje električne energije

- (82) Uz postojeće mogućnosti predviđene člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a i mogućnosti navedene u ovoj Komunikaciji, mogla bi biti potrebna privremena potpora radi smanjenja potrošnje električne energije u skladu s člancima 3. i 4. Uredbe (EU) 2022/1854¹³³). Ta bi potpora mogla pridonijeti ublažavanju posljedica iznimnog povećanja cijena električne energije tako što bi se smanjila potrošnja za skuplje tehnologije proizvodnje električne energije (koje se trenutno temelje na plinu). Stoga je jednako važno zadržati poticaje za sadašnja smanjenja potrošnje električne energije i osigurati usklađenost s ciljevima smanjenja potražnje za plinom utvrđenima u Uredbi (EU) 2022/1369¹³⁴. Zbog razlika među državama članicama potrebne su smjernice kako bi fleksibilnost bila uređena kriterijima kojima se osigurava očuvanje jednakih uvjeta i cjelovitosti jedinstvenog tržišta.

¹³³ Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 261I, 7.10.2022., str. 1.).

¹³⁴ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

- (83) Komisija će potporu za smanjenje potrošnje električne energije smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:
- a. potpora uključuje financijsku naknadu samo ako se takva naknada isplaćuje za dodatnu električnu energiju koja nije potrošena u usporedbi s očekivanom potrošnjom („potrošnja u protučinjeničnom scenariju”) u dotičnom satu bez konkurentnog natječajnog postupka iz točke 83. podtočke (e) („dodatno smanjenje potrošnje”). Za određivanje dodatnog smanjenja potrošnje mogu se primjenjivati razne metode. Kako bi se osiguralo da se potpora dodjeljuje samo za dodatno smanjenje potražnje, države članice trebale bi u pravilu voditi računa o poticajnom učinku viših cijena energije, eventualnim poticajima u okviru drugih plaćanja i programa potpora, vremenskim uvjetima i rizicima od špekulacija.
 - b. potpora mora biti osmišljena tako da prvenstveno pridonese postizanju cilja smanjenja potrošnje električne energije utvrđenog u člancima 3. i 4. Uredbe (EU) 2022/1854¹³⁵. Ako osmišljena potpora nadilazi te ciljeve, država članica mora dokazati dodatne koristi od potpore (npr. smanjenje troškova energetskeg sustava ili smanjenje potrošnje plina), koje su razmjerene i potrebne¹³⁶ za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u gospodarstvu uz istodobno očuvanje unutarnjeg tržišta;
 - c. potpora se mora dodijeliti na temelju programa s procijenjenim opsegom i proračunom;
 - d. potpora se može dodijeliti u raznim oblicima, uključujući izravna bespovratna sredstva, zajmove¹³⁷ i jamstva¹³⁸;
 - e. potpora se mora dodijeliti u konkurentnom natječajnom postupku koji je otvoren, jasan, transparentan i nediskriminirajući, na temelju objektivnih unaprijed utvrđenih kriterija kojima se rizik od strateškog nadmetanja svodi na najmanju moguću mjeru. Ako se utvrdi rizik od prekomjerne naknade, potpora se mora osmisliti tako da se uzme u obzir neočekivana dobit, primjerice uspostavom unaprijed definiranog mehanizma povrata sredstava;
 - f. konkurentni natječajni postupak u načelu bi trebao biti otvoren za sve moguće načine postizanja dodatnog smanjenja potrošnje, a posebno sljedeće:
 - i. izbjegavanje potrošnje električne energije ili promjena vremena potrošnje;
 - ii. skladištenje kod krajnjih korisnika („iza brojila”) radi smanjenja potrošnje za vrijeme vršnih opterećenja (osim ako je izgledno da potpora ne bi dovela do dodatnog smanjenja potrošnje); i

¹³⁵ Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 261I, 7.10.2022., str. 1.).

¹³⁶ Takva će se potpora u pravilu smatrati potrebnom ako pridonosi smanjenju potrošnje plina.

¹³⁷ Ako se potpora dodjeljuje u obliku zajmova na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 70. podtočke (g).

¹³⁸ Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstava na temelju ovog odjeljka, primjenjuju se dodatni uvjeti iz točke 67. podtočke (i).

- iii. instalacije za proizvodnju električne energije kod krajnjih korisnika („iza brojila”) koje ne koriste plin kao gorivo. Države članice mogu odlučiti isključiti proizvodnju energije iz drugih fosilnih goriva;
- g. u vezi s točkom 83. podtočkom (f), programi mogu biti ograničeni na jednu ili više kategorija korisnika u jednoj od sljedećih okolnosti:
 - i. ako su razlike u značajkama (npr. trajanje, učestalost aktivacije) usluga koje se mogu ponuditi potencijalnim korisnicima takve da se ponude po MWh ne mogu smatrati usporedivima;
 - ii. ako države članice mogu dokazati Komisiji da ne bi došlo do neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja; ili
 - iii. radi osiguranja pravodobne provedbe (npr. produljenjem postojećih programa).

U svakom slučaju programima se ne smiju stvarati umjetna ograničenja ni diskriminirati. U skladu s člankom 17. Direktive (EU) 2019/944¹³⁹, programi ne smiju biti neopravdano ograničeni na određene kupce ili skupine kupaca, uključujući agregatore;

- h. kriteriji prihvatljivosti za sudjelovanje u konkurentnom natječajnom postupku moraju biti transparentni, objektivni i nediskriminirajući. Korisnici moraju već imati odgovarajuće brojilo električne energije¹⁴⁰ ili se obvezati da će ga ugraditi prije dodatnog smanjenja potrošnje. Radi administrativnog pojednostavljenja od korisnika se može zahtijevati minimalna veličina ponude; u tom slučaju minimalna veličina ponude ne smije biti veća od 10 MW i mora biti dopušteno agregiranje radi dostizanja tog praga;
- i. kako bi korisnici mogli točno odrediti cijenu svojih ponuda, moraju se definirati jasni i objektivni kriteriji i opisati kad će se aktivirati dodatno smanjenje potrošnje korisnika. Međutim, možda će biti potrebno uvesti dostatne zaštitne mjere, npr. određeni stupanj nasumičnosti aktivacije, kako bi se izbjeglo stvaranje poticaja za špekulaciju, kao što je umjetna inflacija protučinjeničnih scenarija;
- j. kako bi se izbjegle negativne posljedice za potrošnju plina, korisnici bi se trebali obvezati da dodatno smanjenje potrošnje električne energije neće dovesti do povećanja njihove ukupne potrošnje plina. Osim toga, kad je riječ o potpori za smanjenje potrošnje električne energije za vrijeme vršnih opterećenja, kako bi se ostvarile koristi od prebacivanja te potrošnje u razdoblje izvan vršnih opterećenja¹⁴¹, a pritom ne bi omelo postizanje cilja smanjenja ukupne potrošnje električne energije, korisnici bi se trebali obvezati da neće trošiti u razdoblju izvan vršnih opterećenja više od 150 % smanjenja potrošnje električne energije za vrijeme vršnih opterećenja za koje se isplaćuje nadoknada;

¹³⁹ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

¹⁴⁰ Tj. brojilo koje zasebno mjeri potrošnju kad je potrebno dodatno smanjenje potražnje i kad nije.

¹⁴¹ Pojam „izvan razdoblja vršnih opterećenja” (engl. „off peak”) mora se definirati tako da se u pravilu izbjegne potrošnja električne energije kad se za njezinu proizvodnju koristi plin.

- k. u konkurentnom natječajnom postupku korisnike se mora odabrati na temelju najniže jedinične cijene dodatnog smanjenja potrošnje (u EUR/MWh ili ekvivalentnoj jedinici¹⁴²). Države članice mogu uvesti dodatne objektivne, transparentne i nediskriminirajuće kriterije za rangiranje radi promicanja zelenijih tehnologija potrebnih za doprinos ostvarivanju ciljeva Unije u području zaštite okoliša;
- l. naknada dodijeljena svakom korisniku mora se temeljiti na stvarno postignutom dodatnom smanjenju potrošnje (a ne na dodatnom smanjenju potrošnje koje se korisnik obvezao postići);
- m. potpora ne smije neopravdano narušiti pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije. Države članice mogu omogućiti prekogranično prijavljivanje za potporu;
- n. dodatno smanjenje potrošnje za koje se isplaćuje nadoknada mora biti ostvareno u razdoblju primjene relevantnih članaka Uredbe (EU) 2022/1854¹⁴³ ili, ako potpora nadilazi te ciljeve, do 31. prosinca 2023.;
- o. moguće je zbrajanje s drugim mjerama državne potpore ako se izbjegava prekomjerna nadoknada, primjerice dodjeljivanjem potpore u konkurentnom natječajnom postupku. U svakom slučaju potpora se ne može dodijeliti ako pokriva prihvatljive troškove koji su već pokriveni drugim mjerama državne potpore.

2.8. Potpora za ubrzana ulaganja u sektore od strateškog značaja za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo

- (84) S obzirom na potrebu za ubrzanjem gospodarske tranzicije i prevladavanjem aktualne krize, države članice mogu predvidjeti podupiranje privatnih ulaganja kako bi se riješio problem nedostatka proizvodnih ulaganja u sektorima od strateškog značaja za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo i pružili poticaji za njihovo ubrzavanje, uzimajući u obzir i globalne izazove zbog kojih postoji rizik od preusmjeravanja novih ulaganja u tim sektorima u korist trećih zemalja izvan EGP-a.
- (85) Komisija će smatrati da je potpora za projekte ulaganja od strateškog značaja za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo spojiva s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - a. potpora se dodjeljuje za poticanje:
 - i. proizvodnje relevantne opreme za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo, odnosno baterija, solarnih ploča, vjetroturbina, dizalica topline, elektrolizatora i opreme za hvatanje, skladištenje i upotrebu ugljika; ili

¹⁴² Npr. kad se korisnike bira na temelju cijene kapaciteta (EUR/MW), za smanjenje potrošnje tijekom fiksnog broja sati. U tom slučaju treba unaprijed utvrditi broj sati.

¹⁴³ Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 261I, 7.10.2022., str. 1.).

- ii. proizvodnje ključnih komponenti koje su projektirane i prvenstveno se upotrebljavaju kao izravni ulazni materijal za proizvodnju opreme definirane u podpodtočki i.; ili
 - iii. proizvodnje ili uporabe povezanih kritičnih sirovina potrebnih za proizvodnju opreme i ključnih komponenti definiranih u prethodnim podpodtočkama i. i ii.;
- b. potpora se dodjeljuje na temelju programa¹⁴⁴ s procijenjenim proračunom;
 - c. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2025.
 - d. korisnik mora podnijeti zahtjev za potporu prije početka radova¹⁴⁵ i državi članici dostaviti potrebne informacije iz Priloga II. ovoj Komunikaciji¹⁴⁶.
 - e. potpora se može dodijeliti u obliku izravnih bespovratnih sredstava ili u drugim oblicima, kao što su porezne olakšice, subvencionirane kamatne stope na nove zajmove ili jamstva za nove zajmove, pod uvjetom da nominalni iznos porezne olakšice ili nominalni iznos odnosnog novog zajma ne premašuje primjenjivi intenzitet potpore i ukupne iznose potpore u skladu s ovom točkom. Ako se jamstva ili zajmovi dodjeljuju uz financijsko posredovanje kreditnih i drugih financijskih institucija, moraju se poštovati uvjeti iz točke 67. podtočke (i) i točke 70. podtočke (g) kako bi se osiguralo da se potpora dodijeljena na temelju ovog odjeljka u najvećoj mogućoj mjeri izravno prenese na krajnje korisnike;
 - f. prihvatljivi troškovi odnose se na sve troškove ulaganja u materijalnu imovinu (kao što su zemljište, zgrade, postrojenja, oprema, strojevi) i nematerijalnu imovinu (kao što su patentna prava, licencije, znanje i iskustvo ili drugo intelektualno vlasništvo) potrebnu za proizvodnju ili uporabu robe iz točke 85. podtočke (a). Nematerijalna imovina mora ispunjavati sljedeće uvjete: 1. ostaje povezana s predmetnim područjem i ne smije se prenositi na druga područja; 2. upotrebljava se primarno u relevantnom proizvodnom postrojenju koje prima potporu; 3. može se amortizirati; 4. kupljena je po tržišnim uvjetima od treće osobe koja nije povezana s kupcem; 5. uključena je u imovinu poduzetnika koji prima potporu; i 6. mora najmanje pet godina (odnosno tri godine za MSP-ove) ostati povezana s projektom za koji se dodjeljuje potpora;
 - g. intenzitet potpore ne smije premašiti 15 % prihvatljivih troškova, a ukupni iznos potpore ne smije premašiti 150 milijuna EUR po poduzetniku po državi članici. Međutim,
 - i. za ulaganja u potpomognuta područja određena na primjenjivoj karti regionalne potpore za predmetnu državu članicu u skladu s člankom 107.

¹⁴⁴ Takav program može obuhvaćati projekte predložene i odabrane u okviru inovacijskog fonda, ako su ispunjeni uvjeti iz točke 85.

¹⁴⁵ Početak radova znači početak građevinskih radova povezanih s ulaganjem ili prva pravno obvezujuća obveza za naručivanje opreme ili bilo koja druga obveza koja ulaganje čini neopozivim, ovisno o tome što nastupi prije. Kupnja zemljišta i pripremni radovi, primjerice ishođenje dozvola i provođenje preliminarne studija izvedivosti, ne smatraju se početkom radova.

¹⁴⁶ Takvi zahtjevi za potporu mogu se temeljiti na bilo kojoj pravnoj osnovi ako iznos potpore koji se dodjeljuje na temelju odjeljka 2.8. ove Komunikacije ne premašuje iznos za koji je prvotno podnesen zahtjev.

stavkom 3. točkom (c) UFEU-a (područja „c”), intenzitet potpore može se povećati na 20 % prihvatljivih troškova, a ukupni iznos potpore ne smije premašiti 200 milijuna EUR po poduzetniku po državi članici;

- ii. za ulaganja u potpomognuta područja određena na primjenjivoj karti regionalne potpore za predmetnu državu članicu u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (a) UFEU-a (područja „a”) intenzitet potpore može se povećati na 35 % prihvatljivih troškova, a ukupni iznos potpore ne smije premašiti 350 milijuna EUR po poduzetniku po državi članici;
- h. ako se potpora dodjeljuje u obliku poreznih olakšica, zajmova ili jamstava, intenziteti potpore utvrđeni u točki 85. podtočki (g) mogu se povećati za 5 postotnih bodova. Za ulaganja malih poduzeća intenziteti potpore mogu se dodatno povećati za 20 postotnih bodova, a za ulaganja srednjih poduzeća intenziteti potpore mogu se povećati za 10 postotnih bodova;
- i. korisnik se mora obvezati da će nakon dovršetka ulaganja nastaviti ulagati u predmetno područje najmanje pet godina odnosno tri godine za MSP-ove. Takva obveza ne bi trebala spriječiti zamjenu postrojenja ili opreme koji u tom razdoblju zastare ili se pokvare, pod uvjetom da se gospodarska djelatnost zadrži na predmetnom području tijekom minimalnog razdoblja. Međutim, ne smije se dodjeljivati dodatna potpora za zamjenu postrojenja ili opreme;
- j. prije dodjele potpore i na temelju informacija koje je korisnik dostavio u skladu s Prilogom II. ovoj Komunikaciji i obveza iz točke 85. podtočke (k) davatelj potpore mora provjeriti koji konkretni rizici proizlaze iz proizvodnog ulaganja koje se ne provodi unutar EGP-a i postoji li rizik od premještanja unutar EGP-a u smislu točke 85. podtočke (k);
- k. potpora se ne smije dodijeliti kako bi se olakšalo premještanje¹⁴⁷ proizvodnih djelatnosti među državama članicama. U tu svrhu korisnik mora:
 - i. potvrditi da u razdoblju od dvije godine prije podnošenja zahtjeva za potporu nije obavio premještanje u poslovnu jedinicu u kojoj će se provesti ulaganje za koje se dodjeljuje potpora; i
 - ii. obvezati se da neće obaviti takvo premještanje tijekom razdoblja od dvije godine nakon dovršetka ulaganja;
- l. potpora se ne smije dodijeliti poduzetnicima u teškoćama¹⁴⁸;
- m. potpora se može zbrajati s državnom potporom koja se odnosi na iste prihvatljive troškove, bilo da se oni djelomično ili potpuno preklapaju, isključivo ako se tim

¹⁴⁷ Premještanje znači prijenos iste ili slične djelatnosti ili njezina dijela iz poslovne jedinice u jednoj ugovornoj stranci Sporazuma o EGP-u (početna poslovna jedinica) u poslovnu jedinicu u kojoj se provodi ulaganje za koje je dodijeljena potpora u drugoj ugovornoj stranci Sporazuma o EGP-u (poslovna jedinica kojoj je dodijeljena potpora). Prijenos postoji ako proizvod u početnoj poslovnoj jedinici i u poslovnoj jedinici kojoj je dodijeljena potpora služi barem dijelom istoj svrsi i ispunjava zahtjeve ili potrebe iste vrste korisnika, a radna se mjesta gube u istoj ili sličnoj djelatnosti u jednoj od početnih poslovnih jedinica korisnika potpore u EGP-u.

¹⁴⁸ Kako su definirani u Komunikaciji Komisije „Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama” ([SL C 249, 31.7.2014., str. 1.](#)).

zbrajanjem ne premašuje najviši intenzitet potpore ili iznos potpore koji je primjenjiv na tu potporu na temelju relevantnih pravila. Ukupni iznos potpore ni u kojem slučaju ne smije premašiti 100 % prihvatljivih troškova;

- n. pri prijavi programa iz ove točke države članice mogu razmotriti mogućnost utvrđivanja nediskriminirajućih zahtjeva povezanih sa zaštitom okoliša, kao što su oni navedeni u točki 37. ove Komunikacije ili zahtjeva povezanih sa socijalnom zaštitom ili uvjetima zapošljavanja;
 - o. države članice moraju u roku od 60 dana od trenutka dodjele potpore obavijestiti Komisiju o datumu dodjele, iznosu potpore, prihvatljivim troškovima, identitetu korisnika, vrsti i lokaciji ulaganja na temelju informacija koje je korisnik dostavio u skladu s Prilogom II. ovoj Komunikaciji.
- (86) iznimno, odstupajući od točke 85. podtočke (b) i na temelju pojedinačnih prijava, za proizvodnju relevantne robe za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo, kako je definirano u točki 85. podtočki (a) ove Komunikacije, Komisija može na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a odobriti pojedinačnu potporu do iznosa subvencije¹⁴⁹ za koji korisnik dokaže da bi ga mogao primiti za jednakovrijedno ulaganje u jurisdikciji treće zemlje izvan EGP-a, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- a. potporom se korisnika potiče na provedbu projekta ulaganja ili poticanje povezanih projekata ulaganja¹⁵⁰ potrebnih za proizvodnju relevantne robe definirane u točki 85. podtočki (a):
 - i. u potpunosti na potpomognutom području kako je definirano na primjenjivoj karti regionalne potpore; ili
 - ii. u najmanje trima državama članicama EGP-a, pri čemu se znatan dio kapitalnog ulaganja provodi na barem dva potpomognuta područja. Znatan dio takvog znatnog ulaganja treba se provoditi na području „a” kako je definirano na primjenjivim kartama regionalnih potpora;
 - b. potpora se dodjeljuje do 31. prosinca 2025.;
 - c. korisnik se mora obvezati da će za proizvodnju robe definirane u točki 85. podtočki (a) ove Komunikacije upotrebljavati najsuvremeniju komercijalno dostupnu proizvodnu tehnologiju sa stajališta emisija u okoliš;
 - d. korisnik mora podnijeti zahtjev za potporu prije početka radova¹⁵¹ i državi članici dostaviti tražene informacije iz Priloga II. ovoj Komunikaciji i popratne relevantne dokumente¹⁵². Korisnik mora dostaviti uvjerljive dokaze o subvencijama za koje je

¹⁴⁹ Prijavljena potpora i subvencija za koju je korisnik dokazao da bi je mogao primiti u jurisdikciji treće zemlje izvan EGP-a usporedit će se u diskontiranim iznosima.

¹⁵⁰ Poduzetnicima iz svih država članica koji su aktivni u relevantnom lancu vrijednosti mora se pružiti istinska prilika za sudjelovanje u novom projektu. Države članice koje podnose prijavu moraju dokazati da su ti poduzetnici obaviješteni o mogućem pokretanju projekta i o poslovnim prilikama koje projekt nudi, na primjer putem kontakata, saveza, sastanaka ili događanja namijenjenih povezivanju, koji uključuju MSP-ove i *start-up* poduzeća, te da im je pružena mogućnost sudjelovanja.

¹⁵¹ Kako je definirano u bilješci 145.

¹⁵² Takvi zahtjevi za potporu mogu se temeljiti na bilo kojoj pravnoj osnovi ako iznos potpore koji se dodjeljuje na temelju odjeljka 2.8. ove Komunikacije ne premašuje iznos za koji je prvotno podnesen zahtjev.

vjerojatno da bi ih primio za sličan projekt u jurisdikciji izvan EGP-a i mora dokazati da se bez potpore planirano ulaganje ne bi provelo u EGP-u^{153, 154}. Osim toga, korisnik mora dokazati da potpora nema protukohezijske učinke¹⁵⁵;

- e. potpora ne smije premašiti minimalni iznos potreban kako bi se korisnika potpore potaknulo na ulaganje na predmetnom području EGP-a (manjak financijskih sredstava)¹⁵⁶;
- f. potpora se ne smije dodijeliti kako bi se olakšalo premještanje¹⁵⁷ proizvodnih djelatnosti među državama članicama. Pri ocjenjivanju mjera koje se moraju prijaviti Komisija će zatražiti sve potrebne informacije kako bi razmotrila hoće li državna potpora vjerojatno dovesti do znatnog gubitka radnih mjesta na postojećim lokacijama unutar EGP-a. U tom slučaju, ako ulaganje korisniku omogućuje da premjesti djelatnost na ciljno područje i ako postoji uzročna veza između potpore i premještanja, riječ je o negativnom učinku koji se vjerojatno neće kompenzirati pozitivnim učincima;
- g. Korisnik se mora obvezati da će nakon dovršetka ulaganja nastaviti ulagati u predmetno područje najmanje pet godina odnosno tri godine za MSP-ove. Takva obveza ne bi trebala spriječiti zamjenu postrojenja ili opreme koji u tom razdoblju zastare ili se pokvare, pod uvjetom da se gospodarska djelatnost zadrži na predmetnom području tijekom minimalnog razdoblja. Međutim, ne smije se dodjeljivati dodatna potpora za zamjenu postrojenja ili opreme.

¹⁵³ Relevantni dokumentirani dokazi na kojima se temelji protučinjeni scenarij opisan u Prilogu II. ovoj Komunikaciji moraju biti vjerodostojni, tj. istiniti i relevantni za glavne čimbenike donošenja odluka koji su postojali u trenutku donošenja odluke korisnika potpore o ulaganju. Države članice pozivaju se da se koriste autentičnim i službenim dokumentima upravnih odbora, procjenama rizika (uključujući procjenu rizika specifičnih za lokaciju), financijskim izvješćima, internim poslovnim planovima, stručnim mišljenjima i drugim studijama povezanim s projektom ulaganja koji se ocjenjuje. Ti dokumenti moraju biti izrađeni u vrijeme provedbe postupka odlučivanja o ulaganju ili njegovoj lokaciji. Za dokazivanje učinka potpore državama članicama mogu pomoći dokumenti koji sadržavaju informacije o prognozama potražnje, prognozama troškova i financijskim prognozama, dokumenti podneseni odboru za ulaganja u kojima se opisuju scenariji ulaganja ili dokumenti dostavljeni financijskim institucijama.

¹⁵⁴ U načelu vjerojatno neće biti opravdani iznosi potpore koji premašuju troškove kapitalnih ulaganja jer bi se u takvim slučajevima ulaganja vjerojatno provela u EGP-u i uz manje iznose potpore.

¹⁵⁵ Ako se za ulaganje razmatra nekoliko lokacija u EGP-u, državna potpora na temelju ove točke ne smije se dodijeliti za privlačenje ulaganja na područje s intenzitetom regionalne potpore određenim na primjenjivoj karti regionalne potpore koji je niži nego na alternativnim područjima EGP-a koja se razmatraju jer bi to imalo negativan učinak na tržišno natjecanje i koheziju koji se vjerojatno ne bi kompenzirao pozitivnim učinkom. To se ne primjenjuje ako korisnik može dokazati da se ulaganje inače ne bi provelo na takvim alternativnim područjima EGP-a i da bi se umjesto toga preusmjerilo u treću zemlju. U slučajevima kad alternativne lokacije u EGP-u imaju isti intenzitet regionalne potpore, državne potpore iz ove točke mogu se dodijeliti ako korisnik dokaže da je lokacija odabrana na temelju objektivnih kriterija, neovisno o državnoj potpori.

¹⁵⁶ Taj manjak financijskih sredstava određuje se na temelju razlike između neto sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova (uključujući ulaganje i operaciju) ulaganja za koje se dodjeljuje potpora i neto sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova protučinjenog ulaganja u jurisdikciji izvan EGP-a koje bi korisnik potpore vjerojatno proveo u EGP-u bez potpore (posebno uključujući potporu za koju je vjerojatno da bi je korisnik primio u jurisdikciji izvan EGP-a u protučinjenom scenariju). Za oba se scenarija moraju dostaviti dostatni dokazi, npr. realistične pretpostavke kao dio vjerodostojnog poslovnog plana. U načelu nije vjerojatno da će Komisija smatrati spojivima s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a iznose potpore koji premašuju troškove kapitalnih ulaganja potrebne za provedbu projekata na predmetnom području jer nije vjerojatno da će takva potpora imati učinak poticaja.

¹⁵⁷ Kako je definirano u bilješci 147.

h. potpora iz ovog odjeljka ne smije se dodijeliti poduzetnicima u teškoćama¹⁵⁸.

3. PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE

- (87) Države članice dužne su relevantne informacije o svakoj pojedinačnoj potpori većoj od 100 000 EUR¹⁵⁹ dodijeljenoj na temelju ove Komunikacije te potpori većoj od 10 000 EUR¹⁶⁰ u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje i sektoru ribarstva objaviti na sveobuhvatnim internetskim stranicama o državnim potporama ili s pomoću IT alata Komisije¹⁶¹ u roku od 12 mjeseci od trenutka dodjele, osim za potporu dodijeljenu na temelju odjeljka 2.8., za koju će države članice relevantne informacije morati objaviti u roku od 6 mjeseci od trenutka dodjele.
- (88) Za mjere potpore iz odjeljka 2.4. ove Komunikacije, ako ukupni iznos potpore po poduzetniku premašuje 50 milijuna EUR po državi članici, države članice u programu potpore moraju propisati da korisnik davatelju potpore mora u roku od godine dana od dodjele potpore dostaviti plan u kojem je objašnjeno kako će smanjiti ugljični otisak svoje potrošnje energije ili kako će ispuniti zahtjeve povezane sa zaštitom okoliša ili sigurnosti opskrbe opisane u točki 37. ove Komunikacije. Taj se zahtjev primjenjuje od 1. siječnja 2023.
- (89) Države članice dužne su Komisiji podnositi godišnja izvješća¹⁶².
- (90) Države članice moraju osigurati vođenje detaljne evidencije o dodjeli potpora predviđenih ovom Komunikacijom. Takva se evidencija, koja mora sadržavati sve informacije potrebne kako bi se utvrdilo da su ispunjeni potrebni uvjeti, mora čuvati 10 godina nakon dodjele potpore i na zahtjev dostaviti Komisiji.
- (91) Komisija može zatražiti dodatne informacije o dodijeljenim potporama, posebno kako bi provjerila jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni u odluci Komisije o odobrenju mjere potpore.
- (92) Radi praćenja provedbe ove Komunikacije Komisija može od država članica zatražiti da dostave agregirane informacije o primjeni mjera državne potpore za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu uzrokovanih aktualnom krizom.

¹⁵⁸ Kako su definirani u Komunikaciji Komisije „Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama” ([SL C 249, 31.7.2014., str. 1.](#)).

¹⁵⁹ Odnosi se na informacije iz Priloga III. Uredbi Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. i Priloga III. Uredbi Komisije (EU) br. 702/2014. Za povratne predujmove, jamstva, zajmove, podređene zajmove i druge oblike potpore nominalna vrijednost odnosnog instrumenta navodi se po korisniku. Za porezne olakšice i povoljnije uvjete plaćanja iznos pojedinačne potpore može se navesti u rasponu.

¹⁶⁰ Odnosi se na informacije iz Priloga III. Uredbi Komisije (EU) br. 702/2014 i Priloga III. Uredbi Komisije (EU) br. 1388/2014 od 16. prosinca 2014. Za povratne predujmove, jamstva, zajmove, podređene zajmove i druge oblike potpore nominalna vrijednost odnosnog instrumenta navodi se po korisniku. Za porezne olakšice i povoljnije uvjete plaćanja iznos pojedinačne potpore može se navesti u rasponu.

¹⁶¹ Javno pretraživanje baze podataka „Transparentnost državnih potpora” omogućuje pristup podacima o dodijeljenim državnim potporama koje su države članice dostavile u skladu s europskim zahtjevima o transparentnosti državnih potpora: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public>.

¹⁶² SL L 140, 30.4.2004., str. 1.

4. ZAVRŠNE ODREDBE

- (93) Komisija ovu Komunikaciju primjenjuje od 9. ožujka 2023. Komisija primjenjuje odredbe ove Komunikacije na sve mjere prijavljene od 9. ožujka 2023., a i na mjere prijavljene do tog datuma.
- (94) Ovom Komunikacijom zamjenjuje se privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama donesen 28. listopada 2022.¹⁶³ („prethodni privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama”). Prethodni privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama povlači se s učinkom od 9. ožujka 2023. Prethodnim privremenim okvirom za mjere državne potpore u kriznim situacijama već je zamijenjen privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama donesen 23. ožujka 2022.¹⁶⁴, kako je izmijenjen 20. srpnja 2022.¹⁶⁵.
- (95) Potpora dodijeljena na temelju odjeljaka od 2.1. do 2.3. prethodnih privremenih okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama i potpora dodijeljena na temelju istih odjeljaka ove Komunikacije zajedno ni u jednom trenutku ne smiju prekoračiti gornje granice potpore utvrđene u odgovarajućim odjeljcima ove Komunikacije. Kad je riječ o odjeljku 2.4., potpora dodijeljena na temelju prethodnih privremenih okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama i potpora dodijeljena na temelju ove Komunikacije ne smiju prekoračiti gornje granice potpore utvrđene u ovoj Komunikaciji za isto prihvatljivo razdoblje. Potpora dodijeljena na temelju odjeljaka 2.5. i 2.6. prethodnih privremenih okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama ne može se zbrajati s potporom dodijeljenom na temelju istih odjeljaka ove Komunikacije ako pokriva iste prihvatljive troškove.
- (96) U skladu s Obaviješću Komisije o utvrđivanju pravila koja se primjenjuju na ocjenu nezakonite državne potpore¹⁶⁶, Komisija primjenjuje ovu Komunikaciju na neprijavljenu potporu ako je potpora dodijeljena nakon 9. ožujka 2023.
- (97) U svim drugim slučajevima Komisija će primjenjivati pravila iz okvira koji je bio na snazi kad je potpora dodijeljena.
- (98) Komisija će sve odjeljke ove Komunikacije preispitati prije 31. prosinca 2023., uzimajući u obzir važne aspekte tržišnog natjecanja i gospodarske aspekte te međunarodne okolnosti. Ako se pokaže da bi to bilo korisno, Komisija može dodatno objasniti svoj pristup određenim pitanjima.
- (99) Komisija u bliskoj suradnji s predmetnim državama članicama osigurava brzu ocjenu mjera obuhvaćenih ovom Komunikacijom nakon njihova jasnog i potpunog prijavljivanja. Države članice trebale bi obavijestiti Komisiju o svojim namjerama i što je moguće prije i detaljnije prijaviti planove za uvođenje takvih mjera. Komisija će državama članicama pružiti smjernice i pomoć u tom procesu.

¹⁶³ SL C 426, 9.11.2022., str. 1.

¹⁶⁴ SL C 131I, 24.3.2022., str. 1.

¹⁶⁵ SL C 280, 21.7.2022., str. 1.

¹⁶⁶ SL C 119, 22.5.2002., str. 22.

PRILOG I.

Posebno pogodeni sektori i podsektori¹⁶⁷

	Oznaka NACE	Opis
1.	0510	Vađenje kamenog ugljena
2.	0610	Vađenje sirove nafte
3.	0710	Vađenje željeznih ruda
4.	0729	Vađenje ostalih ruda obojenih metala
5.	0891	Vađenje minerala za kemikalije i gnojiva
6.	0893	Vađenje soli
7.	0899	Vađenje ostalih ruda i kamena, d. n.
8.	1041	Proizvodnja ulja i masti
9.	1062	Proizvodnja škroba i škrobnih proizvoda
10.	1081	Proizvodnja šećera
11.	1106	Proizvodnja slada
12.	1310	Priprema i predenje tekstilnih vlakana
13.	1330	Dovršavanje tekstila
14.	1395	Proizvodnja netkanog tekstila i predmeta od netkanog tekstila, osim odjeće
15.	1411	Proizvodnja kožne odjeće
16.	1621	Proizvodnja furnira i ostalih ploča od drva
17.	1711	Proizvodnja celuloze
18.	1712	Proizvodnja papira i kartona
19.	1910	Proizvodnja proizvoda koksnih peći
20.	1920	Proizvodnja rafiniranih naftnih proizvoda

¹⁶⁷ (Pod)sektori navedeni na temelju intenziteta emisija i intenziteta trgovine podudaraju se sa sektorima navedenima u Delegiranoj odluci Komisije (EU) 2019/708 od 15. veljače 2019. o dopuni Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu utvrđivanja sektora i podsektora koji se smatraju izloženima značajnom riziku od istjecanja ugljika, za razdoblje od 2021. do 2030. (SL L 120/20, 8.5.2019.).

21.	2011	Proizvodnja industrijskih plinova
22.	2012	Proizvodnja koloranata i pigmenata
23.	2013	Proizvodnja ostalih anorganskih osnovnih kemikalija
24.	2014	Proizvodnja ostalih organskih osnovnih kemikalija
25.	2015	Proizvodnja gnojiva i dušičnih spojeva
26.	2016	Proizvodnja plastike u primarnim oblicima
27.	2017	Proizvodnja sintetičkog kaučuka u primarnim oblicima
28.	2060	Proizvodnja umjetnih vlakana
29.	2110	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda
30.	2311	Proizvodnja ravnog stakla
31.	2313	Proizvodnja šupljeg stakla
32.	2314	Proizvodnja staklenih vlakana
33.	2319	Proizvodnja i obrada ostalog stakla, uključujući tehničku robu od stakla
34.	2320	Proizvodnja vatrostalnih proizvoda
35.	2331	Proizvodnja keramičkih pločica i ploča
36.	2332	Proizvodnja opeke, crijepa i ostalih proizvoda od pečene gline za građevinarstvo
37.	2341	Proizvodnja keramičkih predmeta za kućanstvo i ukrasnih predmeta
38.	2342	Proizvodnja sanitarne keramike
39.	2351	Proizvodnja cementa
40.	2352	Proizvodnja vapna i gipsa
41.	2399	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda, d. n.
42.	2410	Proizvodnja sirovog željeza, čelika i ferolegura
43.	2420	Proizvodnja čeličnih cijevi i pribora
44.	2431	Hladno vučenje šipki
45.	2442	Proizvodnja aluminijske

46.	2443	Proizvodnja olova, cinka i kositra
47.	2444	Proizvodnja bakra
48.	2445	Proizvodnja ostalih obojenih metala
49.	2446	Obrada nuklearnoga goriva
50.	2451	Lijevanje željeza
	Oznaka Prodcom	Opis
1.	81221	Kaolin i ostale kaolinske gline
2.	10311130	Zamrznuti krumpir, pripremljen ili konzerviran (uključujući krumpir pečen ili djelomično pečen u ulju i onda zamrznut; isključujući u octu ili octenoj kiselini)
3.	10311300	Sušeni krumpir, u obliku brašna, krupica, pahuljica, granula i peleta
4.	10391725	Koncentrirani pire i pasta od rajčice
5.	105122	Punomasno mlijeko u prahu
6.	105121	Obrano mlijeko u prahu
7.	105153	Kazein
8.	105154	Laktoza i laktozni sirup
9.	10515530	Sirutka i modificirana sirutka, u prahu, granulama ili drugim krutim oblicima, neovisno o tome je li koncentrirana ili nekoncentrirana i sadržava li sladila ili ne
10.	10891334	Pekarski kvasac
11.	20302150	Staklasti emajli i glazure, glineni premazi i slični pripravci za keramiku, emajljanje ili staklo
12.	20302170	Tekući keramički lakovi i slični pripravci; staklena frita i ostalo staklo u obliku praha, granula ili ljuskica
13.	25501134	Slobodno kovani željezni dijelovi za prijenosne, bregaste ili koljenaste osovine i mjenjače itd.

Prilog II.

Podaci koje treba navesti u obrascu zahtjeva za potporu na temelju odjeljka 2.8. ove Komunikacije

1. Informacije o korisniku potpore:

- ime, registrirana adresa glavnog sjedišta, glavni sektor djelatnosti (oznaka NACE),
- izjava da poduzetnik nije u teškoćama u smislu definicije iz Smjernica za sanaciju i restrukturiranje,
- za potporu koja se dodjeljuje u okviru programa na temelju točke 85.: izjava o nepremještanju i preuzimanje obveza u pogledu nepremještanja iz točke 85. podtočke (k).

2. Informacije o ulaganju za koje se traži potpora:

- kratak opis ulaganja,
- kratak opis očekivanih pozitivnih učinaka za predmetno područje (npr. broj otvorenih ili sačuvanih radnih mjesta, aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija, osposobljavanje, stvaranje klastera i mogući doprinos projekta zelenoj i digitalnoj tranziciji regionalnog gospodarstva),
- primjenjiva pravna osnova (na nacionalnoj razini, na razini EU-a ili oboje),
- planirani početak radova i dovršetak ulaganja,
- lokacija ili lokacije ulaganja.
- za potporu na temelju točke 86.: informacije o potaknutim povezanim ulaganjima u drugim državama članicama u skladu s točkom 86. podtočkom (a): lokacija i vrijednost potaknutih ulaganja. Navesti informacije o vezi između ulaganja za koje se traži potpora i potaknutih ulaganja.

3. Informacije o financiranju ulaganja:

- troškovi ulaganja i drugi povezani troškovi,
- ukupni prihvatljivi troškovi,
- iznos potpore potreban za provedbu ulaganja na predmetnom području,
- intenzitet potpore.
- za potporu na temelju točke 86.: analiza manjka financijskih sredstava, uključujući poslovni plan i izračune neto sadašnje vrijednosti u činjeničnom i protučinjeničnom scenariju, pri čemu se navode procijenjeni troškovi ulaganja, operativni troškovi, prihodi i konačna vrijednost u oba scenarija (u formatu Excel), te dokazi koji potkrepljuju te izračune.

4. Informacije o potrebi za potporom i njezinu očekivanom učinku:

- kratko objašnjenje potrebe za potporom i njezina učinka na odluku o ulaganju ili odluku o lokaciji; mora sadržavati objašnjenje odluke o alternativnom ulaganju ili lokaciji ako se potpora ne dodijeli,
- za potporu na temelju točke 86. korisnik mora dostaviti:
 - uvjerljivi dokaz o subvencijama koje bi vjerojatno primio u jurisdikciji izvan EGP-a za sličan projekt u protučinjeničnom scenariju,
 - dokaz da se bez potpore planirano ulaganje ne bi provelo u EGP-u,
 - dokaz da potpora nema protukohezijske učinke u smislu točke 86. podtočke (d).